ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

47-дохи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 148 (13156)
1970 оной
июниин 26,
пятница

Сэн 2 мүнгэн

ССС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

70 ондо ургаса хуряалга, хүдөө ажахын продукт бэлэдхэлгэ хангаха хэмжээнүүд тухай

ПССС-эй Центральна Комитет, Р-эй Министрнүүдэй Совет 0 ондо ургаса хуряалга, ажахын продуктнуудые бэлгэ хангаха хэмжээнүүд тутогтоол гаргаба.

гаса хуряалгые богони болгэлтэ хоролтогүйгөөр, саг найн шанартайгаар үнгэрөрооно таряа ба газар тангай бусад продуктнуудые хэхэ түсэб дүүргэхын ба эн дүүргэхын, тэдэние шэ бүрин хадагалха хэангахын тулада 1970 оной а хуряалгада ба хүдөө ажапродуктнуудай бэлэдхэлдэуудай, совхозуудай, бэлэ ба транспортна эмхи зурудай саг соогоо бэлнь союзна республикануукомпартинуудай ЦК-нуу ба Министрнүүдэй Совые, СССР-эй Хүдөө ажахын стерствые, СССР-эй Мелиоба үһанай ажахын министвын, Союзсельхозтехникые, -эй Бэлэдхэлэй министерстСССР-эй эдеэ хоолой проенностиин министерствые, -эй Хүнгэн промышленнострай, областной ба районно кооүүдые, автономито республидай Министрнүүдэй Совеые, ажалшадай депутатуунютагай Советүүдэй гүйлэ комитедүүдые, нютагай ажахын органуудые, колхоба совхозуудай хүтэлбэридые КПСС-эй Центральна ет, ССР Союзай Министр Совет уялгалба.

оһото ургамалнуудай ургаряалгые түргэдэхын тула, дөөн эрхэ байдалнууд дээдулдыдуулан, союзна республуудай Министрнүүдэй Совеэй зүбшэн хэлсээд, хүдөө да табигдаһан фонднуудһаа хуряалгын комбайнуудые болзорнуудые 1970 оной — август һарануудта хуна эрхэ СССР-эй Хүдөө ажаминистерствэдэ Союзсельникэдэ ба Зам харилсаанай терствэдэ үгтэбэ.

зна республикануудай Минүүдэй Советүүд ба Союзхникэ, «Транссельхозтехтранспортна предприятинавтоколоннонуудые 1970 ургаса хуряалгада бэлэн о уялгатай. Тиихэдээ ашаанай автомобиль бүхэндэ хоёр жолоошые табиха, мүн заһабарилгын-техническэ шухала хэрэгсэлнүүдээр хангаха ёһотой.

СССР-эй Хүдөө ажахын министерство ба союзна республикануудай Министрнүүдэй Советүүдэй зүбшэн хэлсээд, «Транссельхозтехникын» транспортна предприятинуудай автоколоннонуудые ургаса хуряалга ба хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ ажалда хүдэлгэхын тула нэгэ союзна республикаһаа нүгөөдэдэнь ябуулжа байха эрхэ Союзсельхозтехникэдэ үгтэбэ.

Тракторна ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерство, бусадшье министерствэнүүд 1970 ондо ургаса хуряалгын машинануудые болзорһоонь урид бүтээжэ, табигдаһан фондын ёноор хүдөө ажахыдаа үгэжэ байхаар уялгалагдаа.

Тракторнууд, автомобильнууд, хүдөө ажахын машинанууд ба экскаваторнуудай запасной частьнуудые болзорһоонь урид эльгээжэ, тиихэдээ, республиканууд, низаарнууд, областьнуудта запасной частьнуудые жэгдээр эльгээжэ байлгада тусгаар анхаралаа хандуулха гэжэ тэдэ частьнуудые үйлэдбэрилдэг, хүдөөгэй ба үһанай ажахыда эльгээдэг министерствэнүүд ба зургааануудта даалгагдаба.

1970 оной ургаса хуряалгада машина түхеэрэлгэ, нефтепродуктнууд ба материалнууд колхозууд, совхозуудта ороо̀о тушаажа абалгын гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудта нэмэжэ табигдаха юм.

Ургаса хуряалга үнгэргэхын тулада 1970 ондо нефтепродуктнуудые нэмэжэ үйлэдбэрилхэ ба хүдөө ажахыда эльгээхэ гэжэ Нефтеболбосоруулгын ба нефтехимическэ промышленностиин министерствэдэ даалгагдаба.

Хүдөөгэй ба үһанай ажахын, хүдөөгэй барилгын, ороо̀о тушажа абадаг ба бэлэдхэдэг эмхинүүдэй хэрэглэмжэдэ металл, барилгын материалнууд, метизүүд ба зэбсэг түхеэрэлгэ табиха хэрэг хангаха гэжэ СССР-эй Госснабта ба союзна республикануудай Министрнүүдэй Советүүдтэ даалгагдаба.

Үбэлэй тарилгада оруулагдаха минеральна үтэгжүүлгэ дүүрэнээр ашаглахын, намарай паар хахалхын, аша үрэгүй шэрэлтэ бага болгохын тулада союзна республикануудай 1971 оной түрүүшын хахадай фондһоо 1970 оной хоёрдохи хахадта үтэгжүүлгэ болзорһоонь урид союзна республикануудай Министрнүүдэй Советүүдтэй зүбшэжэ үзөөд табиха эрхэ СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ ба Союзсельхозтехникэдэ үгтэбэ. Тиихэдээ минеральна үтэгжүүлгэ табилгын түсэбүүдтэ зохисотой хубилалтанууд оруулагдаха ёһотой.

Союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нууд ба Министрнүүдэй Советүүд, СССР-эй бэлэдхэлэй министерство 1970 оной ургасын ороо̀о тушаажа абалгада ороо̀о тушаан абадаг предприятинуудые бэлэдхэх хэрэг саг соонь дүүргэхэ, схэ ашаа тээдэг автомобильнууд ба автопоезднуудһаа ороо̀о таряа түргэнөөр буулгаха шухала хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ, мүнөө хүдэлжэ байгаа автомобилеразгрузчигуудые тэрэнэй тулада шэнэдхэн һэльбэхэ, шэнэнүүдые табиха уялгатай. Ороо̀оной шанар саг соонь, зүбөөр тодорхойлжо байхын тулада ороо̀о тушаажа абадаг предприятинуудай технохимическэ хиналтын таһагуудые лаборантнуудаар дутамаггүйгөөр хангаха уялгатай.

Союзна республикануudай Министрнүүдэй Советүүд, СССР-эй Хүдөөгэй барилгын министерство, СССР-эй Промышленна барилгын министерство, СССР-эй Барилгын министерство, СССР-эй Хүндэ индустриин предприятинуудые барилгын министерство ба СССР-эй Бэлэдхэлэй министерство элеваторнууд ба ороо̀оной оньһожоруулагдаһан складуудые ашаглалгада оруулха талаар 1970 оной даалгабаринуудые саг соонь дүүргэхээр уялгалагдаа.

Бүхы предприятинуудай, эмхи зургааануудай ашаанай автомобильнууд ба хооробтой автоприцепүүдые жолоошодтойнь, заһабарилгын хэрэгсэлнүүдтэйнь хамта 1970 оной ургаса хуряалгын хүдэлмэридэ хабаадуулха эрхэ союзна республикануudай Министрнүүдэй Советүүдтэ даалгагдаба.

Бүхы предприятинуудай, эмхи зургааануудай ашаанай автомобильнууд ба хооробтой автоприцепүүдые жолоошодтойнь, заһабарилгын хэрэгсэлнүүдтэйнь хамта 1970 оной ургаса хуряалгын хүдэлмэридэ хабаадуулха эрхэ союзна республикануudай Министрнүүдэй Советүүдтэ олгогдобо. Тиихэдээ энэ тогтоолоор тодорхойлогдоһон хэдэн министерствэнүүдэй ба зургааануудай автомобильнууд тэрэ тоодо ороногүй.

Ургаса хуряалгада абтаһан автомобильнуудые автомобильна ажахынуудта, совхозуудта, колхозуудта хубааха гурим, тэдэ автомобильнуудһаа автоколоннонуудые эмхидхэхэ гурим тогтоохо, тэрэшэлэн автомобильнуудые запасной частьнууд ба заһабариин хэрэгсэлнүүдээр хангаха гэжэ союзна республикануudай Министрнүүдэй Советүүдтэ даалгагдаба.

Ороо̀о ба хүдөө ажахын бусад продуктнуудые шэрэхэдээ ашаанай автомобильнуудые бүхэли сүүдхэ соо хүдэлгэхэ хэрэгтэй гэжэ тогтоогдобо. Тэрэнэй тулада нэгэ автомобильда хоёр жолоошо байхаар — тиимээр ургаса хуряалга дээрэ ажаллажа байгаа автомобильнуудые жолоошодоор хангаха гэжэ союзна ба автономно республикануudай Министрнүүдэй Советүүд, крайгүйсэдкомууд ба облгүйсэдкомууд уялгалагдаба. Шухала болоһон ушарта арадай ажахын бусад һайлбаринуудһаа жолоошодые абажа табиха.

Ороо̀о ба хүдөө ажахын бусад продуктнуудые, тэрэшэлэн силосэй ногоо шэрэхын тула эльгээгдэһэн автомобильна ажахынуудай жолоошод, заһабариин хүдэлмэришэд, механигууд, автоколоннонуудай начальнигууд ба диспетчернүүд салин хүлһэнэйнгөө 75 процентые, зүгөөр, тарифна ставкада орбол доошоо бэшые, командировкынгоо бүхы болзор соо хүдэлжэ байһан газартаа абаха ёһотой. Тэдэ хүдэлмэрилэгшэдэй гол ажалаа хэжэ байһан предприятинууд, эмхи зургаанууд өөһэдынгөө мүнгэнһөө тэрэ түлбэри хэхэ зэргэтэй. Энэхэнтэй дашарамдуулан, командировкодо ошоһон хүдэлмэрилэгшэдтэ суточна ба квартирна түлэгдэхэгүй.

1970 оной ургасын ороо̀о ба хүдөө ажахын бусад продуктнуудые шэрэжэ байгаа ехэ ашаа тээдэг автомобильнуудай, прицепүүдтэй автомобильнуудай (автопоезднуудай) жолоошодто тарифна ставкын 25 процентын хэмжээтэй нэмэлтэ шан тогтоогдоһон байна. Ажалай тогтоогдомол болзор соо халаанайнгаа даалгабари дүүргээд байбалнь, халаан бүхэнэй ажалай дүнгүүдээр тэрэ шан үгтэхэ.

Ороо̀о тушаан абаха болзор хороохын тулада ороо̀оной орожо эхилһэн саг һаа хойшо 1970 оной декабриин 1 болотор үдэрэйнгөө нормо дүүргээд байбалнь, шэнэ газар элдүүрилэгшэ районуудай таряа тушаажа абалгын продуктнуудта ороо̀о тээдэг ба буулгадаг, хүдэлмэришэдтэ ажалайнь түлөөһэ 50 процент дээгүүр үгэхэ эрхэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Советтэ ба Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Советтэ олгогдобо.

Ороо̀ото ба ороо̀ото-бобово ургамалнуудай, олон жэлэй ногоонуудай үрэһэнэй, лен-долгунец ба силоснэ ургамалнуудые хуряаха комбайнда ажаллажа байгаа совхозуудай ба гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудай трактористнууд-машинистнүүд ба комбайнернуудта тус ажахы дотор тогтоогдоһон сезонно нормо дүүргэнэнэйнь түлөө, һайн шанартайгаар, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряаха хэһэнэйнь түлөө 2-һоо 4 хүрэтэр центнер ороо̀о түлөөһэгүйгөөр үгэхэ гэһэн эрхэ олгогдобо.

Комбайново агрегадуудай бусад хүдэлмэрилэгшэдтэ эды шэнээн ороо̀о үгтэхэ байна гэбэл: трактор дээрэ ажаллаһан трактористмашинистдэ — комбайн дээрэ ажаллаһан комбайнерта үгтэһэн ороо̀оной 80 процентнь, комбайнерай туһалагша ба жолоошодо — тус бүри 70 процентнь, бухалшанда — 50 процентнь. Гэхэтэй хамта, трактористнууд-машинистнүүдэй, комбайнернуудай, бусад хүдэлмэрилэгшэдэй хүсэлгөө, тушаалгын сэнгээр тэрэ ороо̀оной-нь түлөө мүнгэ түлэгдэжэ болохо юм.

Сибириин, Ураалай, Алас-Дурна зүгэй ба Казахстанай шэнэ газар элдүүрилэгшэ районуудай ажахынуудта жатка дээрэ ажаллагша трактористнууд-машинистнүүд — хуряалгада жэгдэрэн ороһон түрүүшынь долоон үдэртэ, бусад районуудта — түрүүшын табан үдэртэ ургаса дээрэһээ, хуряалгын байдал дээрэһээ боложо, ургамал бүриһөө 0,5 килограмм горох сабшажа унагаахадань 1,5 килограмм ороо̀о хуряаһан гектар бүхэнэйнь түлөө үгэдэг байха.

Союзна республикануudай Министрнүүдэй Советүүд совхозуудай ба гүрэнэй бусад ажахынуудай ороо̀о үгэхэ нормонуудые ба гуримые дээрэ дурсагдагша хэмжээнүүдэй үндэһөөр тогтоохо байна.

Совхозуудай саг үргэлжын хүдэлмэрилэгшэдтэ, мүн хуряалгада хабаадуулһан хүдэлмэрилэгшэдтэ олоһон мүнгэнэйнь тоодо оруулан түсэбтэ өөрынь сэнгээр, зүгөөр рознично наймаанай сэнгһээ дээшэ бэшээр, хартаабхын, овощой, жэмэсэй, виноградай ургасын 10 процентые 1970 ондо худалдаха эрхэ совхозуудай ба гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудай директорнүүдтэ олгогдобо.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз байгша ондо 700 га газарта кукуруза тариһан юм. Мүнөө тарилгын хойноһоо харууһалга эхилээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой механизаторнууд Ермолай Перфильев Григорий Сосновский хоёрой агрегадууд кукурузын зурууд хоорондохи газар элдүүрилнэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

КПСС-эй ОБКОМДО

Малшадай дунда социалис мүрысөө хүтэлбэрилхэ талаар КПСС-эй Яруунын райкомой ябуулдаг хүдэлмэри тухай

Табан жэлэй түсэбые бэелүүлгэдэ ажалшадые элсүүлхэ зуураа, партийн Яруунын райком, аймагай партийна организацинууд малшадай дунда социалис мүрысөө хүтэлбэрилхэ хэрэг һайжаруулаа гэжэ КПСС-эй обкомой бюро тэмдэглэбэ. Колхоз болон совхозуудта мүрысөөнэй гурим зохёогдонхой, тодорхой социалис уялганууд абтанхай, тэдэнэй дүүргэлтын дүнгүүд болзор соогоо согсологдожо байдаг.

Яруунын совхоздо моральна болон материальна урмашуулгын хэмжээнүүд шадамараар нэгэн доро хэрэглэгдэнэ. Социалис мүрысөөндэ илагшадта дамжуулгын тугууд, вымпелнүүд барюулагдана. Эрхим мэргэжэлтэ гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоно, тэдэнэртэ бэлэг үгтэнэ, нэрэнүүдынь «Ойн баярай хүндэлэлэй дэбтэртэ», «Ленинскэ ажалай вахтын түрүүшүүл» гэһэн галерейдэ бэшэгдэнэ. Мүнөө арбан хоног бүхэндэ һаалишадай ба хонишодой, һара бүхэндэ үхэр адуулагшадай мүрысөөнэй дүн гаргагдана.

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүд дайшалхы хуудаһанууд, бюллетеньнүүд дээрэ үргэнөөр харуулагдана. Парткомой дэргэдэ нютагай радио-дамжуулгын совет байгуулагданхай. Тиигэжэ социалис мүрысөөнэй ябаса тухай радиоузелаар недели бүхэндэ нэгэ дахин дамжуулагдана. Эдэ хэмжээнүүд хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй ажалай эдэбхине дээшэлүүлгэдэ, түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ ябадалда һайнаар нүлөөлнэ. Инмэ хүдэлмэри «Юбилейный», Инсэнгын совхозуудта, «Коммунизм» колхоздо һайнаар ябуулагдана.

Мяха, һү гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб аймаг болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаа. 7750 центнер мяха хахад жэлэй туршада худалдаха түсэбтэй байһанаа. тэрэнээ таба һара соо 101 процент дүүргэ. Тэрэшэлэн һү тушаалга 110 процент (26300 центнерэй орондо 28862 центнер) болоо. Бүхыдөө аймаг соо дунда эзргээр зуун эхэ хонин бүхэнһөө 82 хурьган түлжүүлэгдээд байна.

Гэхэ зуура малшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ горитой дутагдалнууд бии гэжэ партийн обкомой бюро өөрынгөө тогтоол соо тэмдэглэбэ.

Абаһан уялгаа харюусалгатайгаар хандадаг байхаар малшадые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэрине КПСС-эй райком, колхоз, совхозуудай парткомууд дутагдалтайгаар ябуулна. Энэ жэлдэ аймагай хонишодой 98 бригадын мнил 23-ниинь хурьга абаха уялгаяа дүүргэгдэ байна.

«Үйлэдбэрийн арга боломжо бүри һайнаар хэрэглэхэ, арадай ажахыдахи арьбалалтын гурим үшөө наринаар сахиха тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай Бэшэгэй удхые ажалшадта тайлбарнлан ойлгуулха, тэрэ асуудалаар эмхидхэлэй түсхай хүдэлмэри ябуулха талаар Нарһатын совхозой, «Дружба», «Победа» колхозуудай парткомууд мүртэй юумэ хээгүй байшоо. Үйлэдбэрийн арга боломжонуудые ашаглаха хэрэг һайжаруулха, арьбалалтын гурим наринаар сахиха зорилгоор хараалгаһан хэмжээ ябуулганууд хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргахадаа, продукцийн өөрынь үнэ сэн, нэгэ хүдэлмэрилэгшын хэһэн ажалай хэмжээн, тэжээл болон бусад материалнуудые гамтайгаар гаргашалха ушар, продукцийн шанар гэхэ мэтын зүйлнүүд анхаралда абтадаггүй байна.

Олон тосхонуудта колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд абаһан уялгануудайнгаа хэр дүүргэгдэжэ байһые мэдэдэггүй байна.

Харуулан ойлгуулха агитаци мууса хэрэглэгдэнэ, агитаторнуудай болон политинформаторнуудай коллективүүд һулаар хүдэлнэ. Хүндэлэлэй, болон ажалай үрэ дүн харуулдаг самбарнууд, үйлэдбэрийн түрүүшүүлэй галерей, ажалай алдар солын дэбтэрнүүд саг соогоо шэнэлэгдэнэгүй. Дайшалхы, сахилгаан хуудаһанууд хаа яа гаргагдана, тингэжэ үйлэдбэрийн түрүүшүүл, тэдэнэй хүдэлмэрнин дүй дүршэл мүртэйгөөр харуулагданагүй. Энэ шухала хүдэлмэрндэ культурын эмхи зургаанууд һулаар хабаадуулагдана.

Партийна зарим организацинууд моральна болон материальна урмашуулгын янза бүрийн аргануудые зүбөөр хэрэглэхэ хэрэгтэ анхаралаа ёһотоор хандуулдаггүй байна. «Коммунизм» колхозой, Нарһатын совхозой малшад заахан хэмжээнэй мүнгэн шан абадаг, харин тиихэдэ вымпел барюулха, нэрэ зэргэ олгохо, нэрыень ажалай алдар солын дэбтэртэ бэшэхэ гэхэ мэтын магтаалай арга дүршэлнүүд эндэ хэрэглэгдэнэгүй.

Мүрысэдэг ажахынууд социалис уялгануудайнгаа хэр дүүргэгдэжэ байһан тухай өөһэд хоорондын шалгалта удаан сагта хэдэгүй байха юм. Ажалшадые ажалдаа коммунис ёһоор хандадаг байхаар хүмүүжүүлхэ хүдэлмэридэ анхарал һулаар табигдана гэжэ КПСС-эй обкомой бюро тэмдэглэбэ.

Социалис мүрысөө хүтэлбэрилгэдэ бии байһан дутагдалнуудые усадхаха, социалис мүрысөөе саашадань улам хүргөөжэ, түсэбтэ даабаринуудаа, табан жэлэй һүүлшын жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ зорилгоор шухала хэмжээ ябуулгануудые абахыень КПСС-эй обкомой бюро партийн Яруунын райкомые уялгалба.

Тинхэ зуураа хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүргөөхэ, ороо̀о таряа, малай тэжээл абалгые улам дээшэлүүлхэ, мал ажалай продуктнуудые гүрэндөө ехээр худалдадаг болохо, бии байгаа арга боломжонуудаа гүйсэд һайнаар ашаглаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, алмалта ба арьбалалта хэхэ хэрэг һайжаруулха асуудалнуудта анхаралаа онсо хандуулхыень хүсэбэ.

Эмхидхэлэй болон нинтэ-политическэ хүдэлмэрине улам һайжаруулха, гүрэнэй даабари болон социалис уялгануудай бэелүүлгэдэ тон харюусалгатай байхаар ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдые, колхознигууд ба совхозуудай хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ шухала байһые онсолбо.

Колхоз болон совхоз бүхэнэй зохёоһон социалис мүрысөөнэй гуримые дахин наринаар хараха, моральна болон материальна урмашуулгын арга дүршэлнүүдые зүбөөр хэрэглэхэ, социалис мүрысөөнэй ябасые һайнаар харуулжа байха, харуулан ойлгуулха агитаци һайжаруулха эрилтэ тогтоол соо табигдаа. Харуулан ойлгуулха агитацийн хэр зэргэ байһые шалгаха аймагай харалга сонсохыень КПСС-эй райкомдо һанамжалба.

Үйлэдбэрийн түрүүшүүлэй дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ социалис уялгануудай дүүргэлтые өөһэд хоорондоо шалгалсажа байха, коммунис ажалай түлөө хүдэлөө дэлгэрүүлхэ гээшэ партийн райкомой ба партийна эхин организацинуудай эмхидхэн байгуулха үдэр бүрийнь хэрэг гэжэ тоологдобо.

Малшадые культурно-ажаһуудалай талаар хангалгые саашадань улам һайжаруулха хэмжээнүүдые абахыень КПСС-эй райкомые, колхоз болон совхозуудай партийна организацинуудые партийн обкомой бюро мүн уялгалба.

Социалис мүрысөө эмхидхэн ябуулдаг дүй дүршэлөө халан абалсахынь тула партийна организацинуудай секретарьнарай, профсоюзай комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрэй семинар Яруунын совхоздо үнгэргэхыень КПСС-эй райкомдо дурадхаба.

ХАЛУУН АМАРШАЛГАНУУД

Советскэ Союзай Коммунис партийн Центральна Комитет, ССР Союзай Верховно Советэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Татарай Автономито Совет Социалис республикын тогтоон байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойтой, Чувашай Үрые Октябриин Революцийн орденоор шагнаһантай дашарамдуулан, Чувашай хүнишэд, колхознигууд, интеллигенциие, Чувашай бүхэлшадые тус бэшэг дохиолуулаар амаршална.

Чувашай АССР үнгэрэгшэ дэй турша соо Коммунистийн хүтэлбэри доро Эхэ ороной олон үнэһатан арадуудай аха дүлэ соо ехэ, алдарта амжалан ерээ гээд амаршаа соо хэлэгдэнэ. Республикэ ажалшад Совет засаг ба бэхижүүлхэ хэрэгтэй дэдэбхитэйгээр хабаадаа юм. Эсэгэ ороной олон мүнгын Агуухэ дайнай дээрэ фашис булимдаг эрэлхэг зоримтой тэмсээ, коммунизматериально-техническэ нуурие байгуулалдэ ажалаараа хуехээр оруулна.

Ашаг арад түүхын богоноор соо барга харанхы ааа гараад, ажахын ба соёлой байгуулалтадаа нилээд ехэ амжалтануудые туйлаа. Республика доторхи кустарна шахуу жэжэ мастерскойнууд болон олзоборилгын ороондо олон һалбаритай мүнөө үеын промышленность байгуулагдаа. Машина бүтээлгын, электротехническэ, химическэ, хүнгэн, модо болбосоруулха промышленностиин томо предприятинууд ашаглалгада оруулагданхай. Хүдөө ажахышье эшэ үндэһөөрөө шэнэдхэгдэн хубилагдаа. Хүдөө ажахынь оньһон техникээр хангагдаа. Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ жэлһээ жэлдэ дээшэлнэ. Соёл культура хүргөөхэ, арадай байдал улам һайжаруулха хэрэгтэ ехэ амжалтанууд туйлагданхай.

Чувашай АСС-эй хүдэлмэришэд, колхознигууд болон интеллигенци В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажалай эрхим амжалтануудаар. политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда угтаа гэжэ амаршалгын бэшэг соо тэмдэглэгдэнэ. Ленинскэ ойн баярай мүрысөөндэ туйлаһан амжалтануудаа арьбадхан, республикын ажалшад областной партийна организацийн хүтэлбэри доро ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые бүри дээшэлүүлхын түлөө, научно-техническэ дэбжэлтые хурдадхахын, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө эрид шууд тэмсэнэ.

Советскэ Союзай Коммунис партийн Центральна Комитет, ССР Союзай Верховно Советэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет экономико ба соёл культураа саашадань дэбжүүлхэ, коммунис байгуулалтын асари ехэ түсэбүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ саашадаашье шэнэ амжалтануудые туйлахыень чуваш арадта хүсэбэ.

(ТАСС).

ҮНДЭР ШАГНАЛ

СССР-эй Верховно Советэй Президиум коммунис байгуулалтадаа туйлаһан амжалтануудайнь түлөө, Чувашай АССР-эй тогтоогдон байгуулагдаһаар 50жэлэй ойтойнь дашарамдуулан, Чувашай Автономито Совет Социалис Республикые июниин 22-ой Указаар Октябриин Революцийн орденор шагнаба.

ДЭЭДЫН ХАЙРА

СССР-эй Верховно Советэй Президиум коммунис байгуулалтада туйлаһан амжалтануудайнь түлөө республикын тогтоон байгуулагдаһаар 50 жэлтэй дашарамдуулан, Татарай Автономито Совет Социалис Республикые июниин 24-нэй Указаар Октябриин Революцийн орденоор шагнаба. (ТАСС)

Татарай Автономито Совет Социалис Республикын ажалшадай материальна ба оюун бодолой байдалай һалбаран хүргжэһэн ушар ленинскэ национальна политикын илан мандаһанай, совет ниитын ба гүрэнэй байгуулалтын үлүү һайн байһанай эли тодо гэршэ болоно.

Татарай АССР-эй ажалшад областной партийна организацийн хүтэлбэри доро ажахын ба соёлой байгуулалтадаа, олониитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхын, научно-техническэ дэбжэлтэ хурдадхахын, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдээ шэнэ амжалтануудые туйлаха байха, манай ороной бүхы арадуудтай хамта коммунис байгуулалтын хэрэгтэ нилээд ехэ хубитаа оруулха байха гээд батаар этигэжэ байһанаа Советскэ Союзай коммунис партийн Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Советэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет элирхэйлнэ.

„Союз-9“ гэжэ замбуулинай онгосын ниидэлгын түрүүшын дүнгүүд

Гүрэнэй комиссиин түгэсхэлэй заседани

ОДО МҮШЭТЭ ГОРОДОК. (ТАСС-ай тусхай корр. В. Дмитриев). Ниидэлгын һүүлээр амаржа байһан, ниидэлгын үедэхи ажаглалгануудаа согсолжо байһан космонавтнууд Андриян Николаевай, Виталий Севастьяновай ниидэлгынь түрүүшын дүнгүүдтэ зорюулагдаһан Гүрэнэй комиссиин түгэсхэлэй заседани июниин 24-дэ Одо Мүшэтэ городогто болобо. Космонавтнууд хараһан юумэнүүд тухайдаа, үнгэргэһэн туршалганууд тухайдаа заседани дээрэ мэдээсээ. «Союз-9» гэжэ замбуулинай онгосын 18 үдэрэй турша соо ниидэхэ үедэ абтаһан научна ба техническэ материалнуудые саашадань шэнжэлхэ гурим мүн лэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Космонавтнар А. Г. Николаев, В. И. Севастьяновтай ниидэлгээ дүүргэһэнэй һүүлээрхи түрүүшын пресс-конференци болобо. Тэдэнэр информационно агентствэнүүдэй, түбэй газетэнүүдэй, радио болон телевидениин түлөөлэгшэдтэй уулзаа.

(ТАСС).

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи эрдэм ба техникын талаар Ленинскэ, СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо комитедһээ

Эрдэм ба техникын талаар Ленинскэ, СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо комитет СССР-эй 1971 оной Гүрэнэй шангуудые олгохоор зууршалагдаһан зохёол бүтээлнүүдые абажа эхилбэ. Шан олгохо кандидатурануудые табиха болзорһоо жэл урид хэблэлдэ толилогдоһон научна зохёолнууд, харин техникэ ба үйлэдбэриин талаар — арадай ажахыда нэбтэрүүлэгдэһэн зохёолнууд хаража үзэгдэхөөр абтаха байна.

Тиимэ зохёол бүтээлнүүд байгша оной декабриин 15 хүрэтэр абтаха. Энэн тушаа бүхы асуудалнуудаар СССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи эрдэм ба техникын талаар Ленинскэ, СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо комитедэй секретариадта иимэ адресаар хандахада болохо: Москва, К-51, Неглинная үйлсэ, № 29/14 гэр.

МОСКВАДАА БУСАЖА ЕРЭБЭ

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Будапештээ Москвадаа июниин 23-да бусажа ерэбэ. Тэрэ Варшавска договорто хабаадагша гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөндэ хабаадалсаа.

(ТАСС).

ХЭБЛЭЛЭЙ ШУХАЛА ЗОРИЛГО

ТАБАН ЖЭЛЭЙ hүүлшын жэлэй түрүүшын хахад дүүрэхэ дүтэлжэ байна. Ленинскэ ажалай вахтын үедэ үргэн далайсатай болоhон бүгэдэ арадай социалис мүрысөөн бүри эршэ хүсэтэй болоно. Республикын ажалшад В. И. Ленинэй үүрэhөөр 100 жэлэй ойн баярай жэлэй түсэб даабаринуудые, абаhан социалис үялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

Энэ эрхэ байдалда хэблэлэй үүргэнь бүри дээшэлнэ. Газетэнүүд хадаа социалис мүрысөө эмхидхэхэ, тэрэнэй ябасые үргэнөөр харуулха, ажалшадай эдэбхи үүсхэл дэмжэхэhээ гадна, ажалай түрүүшүүлдэ, шэнэ юумэ үүсхэгшэдтэ үгэ үгэжэ, тэдэнэй дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ үялгатай.

Манай республикын аймагуудай газетэнүүдые абажа үзэбэл, олонхинь энэ үялгала муу бэшээр дүүргэнэ. «Табан жэлэй түрүүшүүл», «Мүрысөө үүсхэгшэд», «Ойн баярай жэлэй түрүүшүүл» гэхэ мэтэ гаршаг доро аймагай газетэнүүдтэ олон статья болон корреспонденциүүд, мэдээсэлнүүд толилогдоно.

Зунай 4 hарын туршада үнеэн бүриhөө 1000 килограмм hү hааха, зунай hарануудай зуун удэр сөо таргалуулагдаха hубай мал бүхэнэй шэгнүүрые 100 килограммаар ехэ болгохо гэхэ гү, али сүүдхэ бүхэндэ 1000 граммаар нэмээхэ тухай Сэлэнгын болон «Юбилейный» совхозуудай hаалишадай, мал адуулагшадай үүсхэлые хаа хаанагүй дэмжэжэ байhан тухай республиканска болон аймагай газетэнүүд үргэнөөр мэдээсэхэhээ гадна, энэ мүрысөөе бүри үргэн дэлисэтэй болгохын тулада ехэхэн анхаралаа хандуулна.

Энээнтэй дашарамдуулан, газетэнүүдтэ шэнэ гаршаг, рубрика бии болоно, газетын хуудаhануудта шэнэ асуудалнууд табигдана. Жэшээлхэдэ, «Зэдын үнэн» газетэ hараhаа үлүүтэй «Дэрэстэйнхидэй үүсхэлдэ—үргэн дэлисэ» гэhэн гаршаг доро «Октябрьский» совхозой hаалишадай центральна гүүртын hаалишад, мал адуулагшадай үүсхэлээр аймагай малшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй ябасые харуулна. «Ленинское знамя» гэжэ Хяагтын аймагай газетэ «Родина» колхозой малшадай үүсхэлые үргэнөөр дэмжэжэ, бусад ажахынуудай малшадай дунда тараахын тулада ехэ юумэ хэнэ.

Улаан-Удын аймагай колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд «Коммунизмын туяа» газетынгаа ээлжээтэ номерые хүлеэжэ байдаг заншалтай болоо. Тэрэнэй хуудаhануудта колхоз болон совхозуудаар боложо байhан hонин тухай, социалис мүрысөөнэй ябаса тухай hонирхолтой статьянууд, тэмдэглэл, башэгүүд толилогдоно. «Түрүү дүй дүршэл—ажахы бүхэндэ», «Худөөдэ коммунист ажаhуудаг», «Табан жэлые—болзорhоонь урид», «Малшанай трибуна» иимэ гаршагууд газетын хуудаhанда hуурижанхай.

«Ажалдаа шэнэ амжалта туйлахын түлөө», «Мүрысөөндэ урмашуулга» гэhэн статьянууд соогоо тус газетэ мүрысөө эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ талаар партийна болон профсоюзна организациинуудай хүдэлмэрие зарим коллективүүдэй туйлаhан амжалтануудые шадамараар харуулна, энэ шухала хэрэгтэ бии байhан дутагдалнуудые хурсаар шүүмжэлнэ. «Мүрысөө эмхидхэгшэд» гэhэн түрүү бэшэг соогоо коммунистнуудай түрүү үүргэ тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэнэ.

«Коммунист бүхэнэй шухала уялгануудай нэгэн гэбэл, ажалай үндэр бүтээсэ туйлахын түлөө ажалшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэг болоно. Мүрысөө эмхидхэхэhээ гадна, коммунист өөрынгөө коллективтэ ажалай үльгэр жишээ харуулжа ябаха үялгатай», —

гээд газетэ заана. Газетын хуудаhануудта ажалай түрүү дүй дүршэл тухай, шэнэ юумэ үүсхэгшэд тухай олон статья, корреспонденциүүд толилогдоно. Куузикуда—манай найдабари», «Хурьгадые яажа түлжүүлхэб», «Алишье талаараа ашаг үрэтэй» гэhэн статьянууд «Түрүү дүй дүршэл—ажахы бүхэндэ» гэжэ рубрика доро хэблэгдэнхэй.

Кабанскын аймагай «Байкальские огни» газетэ уншагшадайнгаа үмэнэ олон асуудал табижа харуулна. Тиихэдээ ажалшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна.

Зүгөөр редакциин коллектив урдань тэмдэглэгдэhэн дутагдалнуудаа үшөөл хүсэд усадхажа шадаадүй. Хэблэгдэhэн шүүмжэлхы материалнуудаар, уншагшадай дохёо мэдээсэлнүүдээр ямар хэмжээнүүдэй абтаhан тухай саг соогоо дуулгаганагүй.

«Прибайкалец», «Хэжэнгын гол» болон бусад зарим газетэнүүд hүүлэй үедэ хүдэлмэреэ hайжаруулжа, элдэб асуудалнуудаар hонирхолтой материалнуудые хэблэнэ. «Прибайкалец» газетэдэ нээгдэhэн «Ойн баярай хүндэлэлэй хуудаhанда» эрхим хүнүүд тухай тобшохон зураглалнуд, фоторепортаж болон фото-мэдээсэлнүүд толилогдоно. Гадна «Амаршалнабди!» гэhэн рубрика доро үйлэдбэриин түрүүшүүлые туйлаhан амжалтаарнь амаршалжа, ажал хэрэг тухайнь hонирхолтойгоор зураглана.

Социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ анхарал багаар табина гэжэ «Хэжэнгын гол» газетэ шүүмжэлэгдэhэн байгаа. Энээнhээ редакциин хүдэлмэрилэгшэд зүб тобшолол хэжэ, алдуу эндүүгээ усадхаха талаар яhала оролдожо байна гэжэ мүнөө тэмдэглэмээр. Зүгөөр мүрысөөндэ хабаадагшад, түрүү хүнүүд өөhэдөө газетэдэ үсөөн бэшэнэ, толилогдоhон зарим статья, корреспонденциүүд удхынгаа талаар hула зандаа.

Уншагшадые, эдэбхитэдые өөрынгөө хүдэлмэридэ үргэнөөр хабаадуулжа, «Баргажанай үнэн» газетэ hонирхолтой, удха түгэлдэр боложо байна. Колхоз, совхозуудай hаалиин гүүртэнүүдэй хүдэлмэриин дүн hара бүридэ харуулагдана. Тэрэшэлэн модошодой мүрысөөндэ олон мэдээсэл зорюулагдана.

Гэхэтэй, хамта зарим газетэнүүд социалис мүрысөө халирхайгаар харуулна гэбэл, алдуу болохогүй. Захааминай «Ажалай Туг», Түнхэнэй «Саяан» газетнүүд мүрысөөн тухай hонигүйгөөр бэшэhээр. Уялгануудые толилоод, тэрэнэй дүүргэлтые харуулжа шаданагүй. Иимэрхүү дутагдал «Бичурский хлебороб» газетын хүдэлмэридэ бии. Жэшээлхэдэ, үнгэрhэн жэлэй ноябрь hарада тус газетэ «Охин-Булагай № 4-дэхи СМУ-гай хүдэлмэришэдэй хандалга толилоод, тэрэнэйнгээ ямараар дэмжэгдэжэ байhан тухай удаадахи номернуудтаа нэгэшье статья толилонгүй үнгэрhэн байна.

Табан жэлэй hүүлшын жэлэй хэблэлэй урда тон ехэ зорилгонуул табигданхай. Редакциин хүдэлмэри түсэблэхэ, ажалайнь гол шэглэл тодорхойлхо, ямар асуудалнуудые шиидхэлтэдэ анхаралаа табиха хэрэгтэнь партийн райкомуудай бодото туhаламжа хэрэгтэй болоно.

Эдэ асуудалнуудай нэгэниинь мүрысөө эмхидхэлгэ, тэрэнэй ябасые үдэр бүри удха түгэлдөөр, hонирхолтойгоор харуулна хэрэг болоно бшуу.

Ив. ОЧИРОВ,
КПСС-эй обкомой хэблэлэй секторые даагша.

КОММУНИСТ *тухай хөөрөөн*

МАСТЕРАЙ hУРГАhАН БАСАГАД

Томо станогууд, машинануудай хажуугаар олон хүнүүдэй хүдэлжэ байхада, энэ эхэнэр даб гэд обёорогдохошьегүй байгаа. Сагаан халаад үмдэhэн хүн лэ нэгэ цехhээ гараад, нүгөөдэ уруунь алхалан ороно. Залуухан басаганай дэргэдэ ошоод, удаан болобо.

Тэрэ басаган hаяхан лэ өөрынгөө мэргэжэл тухай hайн юумэ ойлгоошьегүй ябаа даа. Тэд Улаан-Удын мяха-консервын комбинадай нэгэ заводто хүдэлхэеэ ороходоо, ажал тухай мэдэдэг болоо. Түрүүшынхеэ станогой хажууда байхадань, Клавдия Афанасьевна Синякова хажуудань ерэжэ, мэргэжэлдэнь hургадаг hэн. Мүнөө тэрэ басаган юундэшье ядардаггүй.

— Хэрэгшни бүтэжэл байна. Шадамар бэрхэ боложо байгаа байнаш,—гэжэ партиин гэшүүн Клавдия Афанасьевна залуу басаганые урмашуулна.

Тамара Перевалова хайшан гэжэ колбаса орёодог юм гэжэ анхан мэдэхэшьегүй байhан юм. Гартаа дүйгүй, барижа байhан юумээе алдажархихаяа hанаха. Иимэл түрүүшын ажалшадта туhаламжа хэрэгтэй байгаа бшуу. Тиигээд лэ коммунист нүхэр Синякова дүй дүршэлөө залуушуудта дамжуулха гэжэ оролдодог. Тамара Перевалова энэ эхэнэртэ заалгаhаар тиимэшье удаан болонгүй, түрүүшүүлэй дэргэдэ оролсожо, эрхим шанарай продукци үйлэдбэрилдэг болохой.

Энэ эхэнэрэй гараар hургагдан, ажалда дүршэhэн хүнүүд гансахан Тамара бэшэ ааб даа! Харин халаанай бүрыс ажалые эрхилжэ байхадаа Клавдия Афанасьевна далаад хуниие ажалай замда оруулаа. Коммунистын арюун сэдьхэлдэ «хүндэ туhалха, хуниие ажалдань хүмүүжүүлхэ» гэhэн hайн hайхан бодол байнал.

...Цехэй нэгэ буланда Галя Портных орёо ошhон машина хүдэлгэжэ байна. Хажуудань ерэбэл, гарайнь шадабариие гайхахат. Үдэрэйнгөө нормые дүүргэгүй гэжэ байдаггүй. Энэ залуу басаган баhаа Клавдия Афанасьевнагай hургаhан басаган. Мүнөө халаанай мастер Галиин захада ерэжэ, магтаhанайнгаа hүүлдэ, бүри hаяжалда ороhон хэдэн залуушуудай дэргэдэ ошоно. Ажаллажа байhан газартань колбаса хэдэг мяханай зүйл хэбтэхыень обёоромсоороо:

— Колбасае тиигэжэ уядаг юм гү?—гэжэ Клавдия Афанасьевна шангарба.

— Ажал хажэ шадаха дал, залхуурна гэжэ гүт. Ухаантнай сагаа юм,—гэжэ дахин үгэеэ дабтаhанайнгаа hүүлдэ: «иигэжэ уядаг юм» гэhэн бэеэрээ, залуу басагадые хажуудаа асараад заана.

Хэрбээ удаахан хүдэлhэн хүнүүдтэй Клавдия иигэжэ дайралдаа hаа, месткомдо ву, али үйлэдбэриин суглаан дээрэ тэдэнние «мушхаха» hэн. Ажалhаань гартаха гэhэнше асуудал табижа болохо байгаа. Тэд hаянай хүдэлдэг басагадта юу хэлэхэбши! Зааха, hургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэг гарана бшуу.

Зарим үнарта залуушуул мастеота зэмэлүүлхэдээ, нюураа үнэйлгаад, юуные дуугархаяа болиходог. Иигэхэдээ зэмэеа мэдэрхэ ябана, алдуугаа дахин дабтахагүйе ороолгодог.

...Халаанай мастер Клавдиин ажалай үдэш эртэ эхилдэг. Цехтээ ерэхэдэнь, нэгэшье хүн харагдадаггүй. Тэрэнэй хүнгэхэнөөр алхалжа ябахань дуулдана. Бүхы станонууд, машинануудаа шалгана. Мүнөөдэр хүдэлмэришэдэй ажал дээрээ хэхэ юумэниинь бэлэн гү гэжэ халаанай эхилхын урда тээ энэ эхэнэр үшоо дахин шалгана. Тиигээд заатагүй заводойнгоо управленидэ ерэдэг.

Бидэнэй байхада, заводой гехнологой кабинедэй үүдые хүн тоншобо. Василий Федорович Волков мастерай орожо ерэхэдэ, удэрэйнь ажалай түсэб тэрээндэ барюулна.

— Клавдия Афанасьевна, хүндэхэн даабари үгтэхэнь. Энэ үдэр 25 тонно продукци үйлэдбэрилхэ ёhотойт!

Коммунист-мастер түсэбөө гартаа баряад, өөрынгөө ажал тухай бодоно. «Мүнөөдэр хэдэн хүмни ажалдаа гаража шадаагүй, үбдэшэнхэй. Яахаб? Хүдэлмэришэд олон мэргэжэлдэ hургагдаhан хаюм. Тэдэнээ ондо ондоо участогүүдта табяад, үгы хүнүүдэй орондо hэлгэхэ байна» гээд hанаандаа шэбшэбэ.

— Даабаряа дүүргэхэл байхабди,—гэжэ Клавдия шангаар дуугараад, конторohоо гарана.

Заводтонь ямар байдал үзэгдэhэн байнаб? Предприятиин эгээл ехэ ажалтай саг. Мал олоор абтажа, үүсэлэгдэжэ байба. Халаанайнь хүдэлмэри эмхидхэгдэжэ, нилээд ехэ продукци үйлэдбэрилэгдоо. Тэд ажалшадай дутамаг дээрэhээ үшөөл ехэ юумэ хэгдэхэ байгаа hэн. Халаанай дүүрээд, хүдэлмэришэдэй ажалhаа бусаха гэхэдэ, Клавдия Афанасьевна:

— Байзагты, үшөө хэдэн час хүдэлэе!—гээд хандаба.

Хүдэлмэриинөө hүүлдэ үлэхэ дурагүйшүүл олон hэн. Тиигээд байтар Ада Забайдулина:

— Манай бригада үлэгты. Цехайнгээ даабари дүүргээгүйдөө нэгэншье хүн гэртээ хариха ёhогүйбди,—гэжэрхибэ.

Энэ мэдүүлгыень хүн бүхэн дэмжээ бэлэй. Ажалай халуун хаhада, зоной дунда үүсхэл гаргажа, ехэ ажал бүтээгдээ. Халаанай дүүрэхэдэ, Клавдия Афанасьевна коллектив соогоо зугаа, наада дэлгэдэг. Хэды эсэнги байгааншье hаа, хүдэлмэришэд бүтээhэн ажалаа мэдэжэ абаад, урмаа хүхардаггүй.

Үглөө бүри цехтэнь политинформаци үнгэргэгдэнэ. Ороп доторхи hонинууд ажалшадта дуулгагдана. Иигээд лэ дахин ондоо үдэрэйнь ажал эхилнэ. Баhал 25—30 тонно продукци энэ халаан соо үйлэдбэрилэгдэхэ түсэбтэй. Партиин гэшүүн нүхэр Синякова мүнөохил залуу басагадай дунда ябаhаар. Дүй дүршэлөө заажа үгэhөөр. Коммунистын ябуулдаг ажал урагшатай даа: тэрэнэй халаин хододоо мүрысөөндэ шалгарна. Ойн баярай жэлэй хэдэхэн hара соо хэдэн зуугаад центнер продукци түсэбhөө үлүүлэн гаргагдаа. Тэрэнэй хүтэлдэг халаанай олон бригада түрүү ябана. Тамара Алексеева, Ада Забайдулина, Галина Лагодина гэгшэд үдэр бүри бригадынгаа даабари үүгүлhэн тухайгаа мастертаа элидхэнэ.

Г. ХАРЧЕНКО.

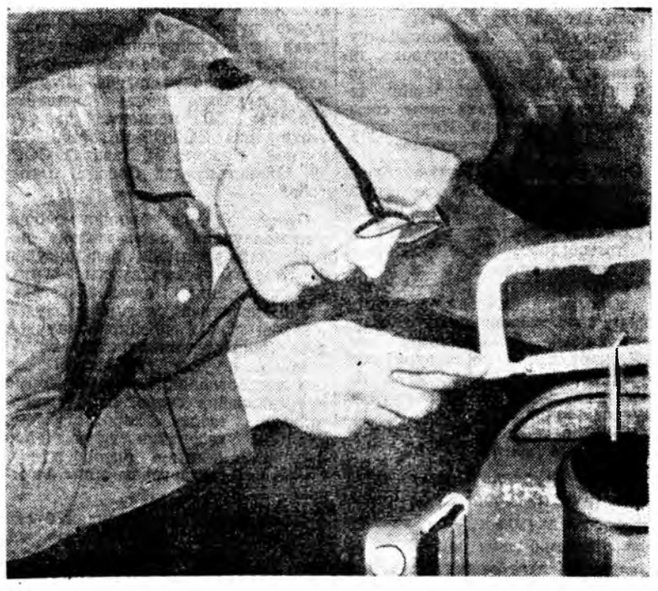

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБӨӨР

Улаан-Удын судна бүтээлгын заводой хүдэлмэришэдэй дунда түсэбтэ табан жэлэй hүүлшын жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ мүрысөөндэ заводой бүхы хүдэлмэришэд хабаадалсажа, ажалдаа hайн амжалта туйлахын түлөө оролдоно.

Заводой слесарь А. Н. Буркин даабарита ажалдаа оролдосотой hайнаар хандажа, социалис мүрысөөнэй түрүүшүүлэй зэргэдэ ябалсана. Энэ нүхэр коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Нүхэр Буркин энэ жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь холо урид дүүргээд, мүнөө 1971 оной түсэбөөр ажаллажа байнхай. Тэрэнэй бүтээн гаргаhан продукци ходоодоо hайн шанартай байдаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: слесарь **А. Н. Буркин ажалдаа.**
Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

БҮХЫ АРГАЯА ХЭРЭГЛЭНЭ

Энээнhээ урда жэлнүүдтэ зунай эхээр Удэ голые зүбшаад халсагай сагаан байдаг бэлшээриин газар мүнөө hүүлшын бороогой hүүлээр үргэлжэдөө ногооржо, үхэр мал адуулхада яhала hайн болоо.

Тиимэhээ Удын совхозой Улаан-Одон тосхоной hаалиин гүүртынхид зүhаландаа нүүхын урда тээ hү hааха түсэб, үялга тухайгаа хөөрэлдэхэдөө, энэ жэлэй зун hү ехээр абаха арга боломжын гүйсэд бии байhаниие бултa мэдэрбэ.

Сэхынь хэлэхэдэ, эмэлhээ урагша Улаан-Одоной гүүртынхид үбэлдөө, мүн зунайшье бэлшээриин үедэ hү hанаhанда хүрэмэ ехээр hаажа бирадаггүй байгаа. Харин энэ жэлдэ бии байhан арга боломжоёо дүүрэнэр хэрэглэжэ, hү hааляа дээшэлүүлхын тула бодотоор тэмсэхэ гэжэ шиидэhэниинь тон hайшаалтай.

Тиигэжэ эндэхид Сэлэнгын совхозой hаалишадай үүсхэл үрлее дэмжэжэ, зунай бэлшээриин нэhадa үнеэн бүриhөө 900 килограммhаа бага бэшэ hү hаахын түлөө тэмсэхээр шиидээ. Эды шэнээн hү hааха арга боломжо гүүртынхидтэ яhала бии. Мүнөө эндэ бүхыдөө 144 үнеэд hаагдадаг. Июнь, июль соо үшөө 20 гаран үнеэд тугаллахаар хүлеэгдэнэ. Гүүртынхид малаа үдэр, hүнигүй адуулхынгаа хажуугаар hаагдаhан hүнэй литр бүхэндэ 300 грамм талха таряа эрээжэ, уhанда худхаад уулгана.

— Бидэ зунай бэлшээриин үедэ үнеэн бүриhөө 1000 килограмм hү hааха уялга абажа ядаагүйбди. Теэд үнеэднай үшөөл үүлтэр муутай, түс бүридөө жэл соо 1800—1900 килограммhаа дээшэ hү үгэдэггүй. Тиимэhээ өөhэдынгөө арга боломжын эрэгээр, сохом дүүргэжэ шадахаар лэ уялга абаабди. Зунай дүрбэн hарада үнеэн бүриhөө 900 килограммhаа бага бэшэ hү hаажа шадаа hаамнай, горитой амжалта болохол,—гэжэ фермын түрүү hаалишан Е. Никитина хэлэнэ.

Гүүртын дүршэл ехэтэй hаалишад К. Белова, Д. Цыжипова, С. Дараева, Г. Кашапова гэгшэд үбэлжэлгын зургаан hара соо үнеэн бүриhөө 900—1000 килограмм hү hаанхай. Зунай үедэ тэдэнэр үнеэн бүриhөө баhал тэды щэнээн hү hаахын түлөө тэмсэнэ.

Ж. БАДМАЕВ.

Хорин аймаг.

НОГООНОЙ УРГАСА ЮУНДЭ МУУДАНАБ?

Манай эндэхи олохон нютагуудаар ябахада, хуушанай луговодууд, үбгэд ехэл hанаата болонгёор иигэжэ хөөрэлдэжэ байдаг:

— Урдань ехэнхи сабшалан дээрэмнай, бэлшээриниишье газарта хүнэй үбсүү тулама ногоон эбхэрэн долгилжо байгша hэн. Харин мүнөө мүртэй ногоон ургахаяа болишоо, тэрэмнай жэл бүрил муудана.

Нээрээшье тэрэнь зүйтэй байна. Хэ́рын ургамал ногооной хайшан гэжэ, биологическа талаараа ямар эрхэ байдалда ургадаг байhаниие хүсэд мэдэхэгүй дээрэhээл олонхи газарта сабшалан, бэлшээриин ногоо зүбөөр хэрэглэжэ үшөөл шаданагүй гээшэ.

Республикын ехэнхи сабшалан, бэлшээри дээрэ хяаг, хилгана, шүдэр үбhэн, шара сэсэгтэй лусы үбhэн, залаатай житняк, волоснец гэхэ мэтэ олон жэлэй ногоонууд ургадаг байна. Олон жэлэй ургамал ногоон гэшэ түрүүшын жэлдэ үрэhэнhөөнь багахан эшэ гараад, удаань лэ тэрэ эшэhээнь олон hалаанууд гаража, ехэ болоод, сашадаа удхэнөөр ургажа захалдаг юм. Тиихэдээ ногооной үрэhэнhөө, мүн эшэhэнь гараhан гүлгэнhөөшье хоёр ондоо hалаа ургадаг. Нэгэниинь —саашадаа удахэ эхэ боложо, үрэhэ үгэхэ (генеративна) hалаа байдаг. Хоёрдохинь—үрэhэ үгэдэггүй, миил ногоон ургаса үгэдэг (вегетативна) hалаа болоно. Олон жэлэй ногоо сабшахада гү, али үхэр мала эдэулхэдэ вегетативна hалаань дахин ургадаг, харин генеративна hалаань хосордог, үгышье hаа, гол эшэhээ шэнэдэг гүлгэлжэ, хэнэ ногоон боложо ургадаг байна.

Иигээд ерэхэдээ сабшалан, бэлшээриин ногооной хабар эртээнhээ hайнаар hуури табиха, пэгшэгэр удхэнөөр ургахынь тула газарайнь хүрьhэндэ шэмэтэ бодосуудые ехэ байлгаха хэрэгтэй. Тиигээл hаа, ногооной эшэ түргэн hалаалха, набшалжа захалха бшуу. Ногооной гараад, хоёр-гурба недели болоод байхадал набшаhаниинь олон боложо, элдэб шухала бодосуудые бэедээ татажа, саашадаа бүхы ургамалаа шэмэтэ тэжээлээр хангаха, өөдөө ургаха, удхэрхэ аргатай болоно. Ургаhан ногоое хуу сабшажа абаад гү, али адууhа мал оруулжа hайса адуулаад байхада, үнөөхи сугларhан шэмэтэ бодосуудынь ногооной дахин ургаха хэрэгтэ гаргашалагдана. Ондоогоор хэлэбэл, ургамал ногооной сабшагдаhан хойно hөөргөө ургахадань шухала хэрэгтэй бодосуудынь нэгэ үгы боложо, дахин бии боложо байдаг 'гээшэ.

Эгээл тиимэhээ сабшалан, бэлшээриин ногоое бодомжотой зүбөөр сабшажа абаха, малдаа эдэулхэ хэрэгтэй. Тиигэжэ шэмэтэ бодосуудаа бэедээ hайнаар суглуулха, гаргашалха арга боломжо сабшалан, бэлшээриин ногоондо олгохо шухала болоно. Хэрбээ хээрын ногоо үхэр малда үндэhэндөө хүрэтэр мүлжүүлжэрхёо hаа гү, али түлэг ургаха хаhадань сабшаа hаа, тэрэнэй шэмэтэ бодосуудынь дахинаа сугларжа үрдихэгүй, энээнhээ ургасань доошолхо, ерэхэ жэлдэ бүришье муугаар ургаха ха юм.

САБШАЛАН, БЭЛШЭЭРЕЭ БОДОМЖОТОЙ ЗҮБӨӨР АШАГЛАЯ

Илангаяа хабартаа hайн сабшалан, бэлшээри дээрэ мал хожом болотор адуулхада ногооной ургаса хараа байса муудана. Жэшээлхэдэ, Борьёогой, Тамчын талада, Прибайкали шадарай сабшалангые бодомжогүйгөөр, хайша хэрэгээр ашаглаhаанhаа боложо, ногоониинь ехээр муудаа. Урдань майн 20-hөө оройтонгүй үхэр малые сабшалан дээрэhээ заабол гаргадаг байбал, мүнөө колхоз, совхозуудай сабшалан дээрэ малынь ехэнхидээ хабар эртээнhээ эхилээд, июниин тэн болотор бэлшээгдэнэ. Хэтэрхэдээ Тамчын талын, мүн Ивалгын голой үhалагдадаг сабшалан дээгүүр хабартаа үхэр, хонидой адуулагдажа ябахань харагдадаг. Заримдаа бүри hаяхан үhалагдаhан сабшалан соо hүрэг малай умбажа ябахыень харахат.

Сабшалангые иигэжэ эзэн бусаар хэрэглэхэдэ, нэн түрүүн ногооной ургаса эрид доошолно, мүн шанарыньшье нилээд муудана, hайн шэмэтэй ногоониинь үсөөржэ, яяр hобхон үлэн, нарhан үбhэн ургана ха юм.

Энэ юун дээрэhээ болоноб гэхэдэ, хабар ногооной үндэhэндөө сугларhан, мүн газарай хүрьhэндэ байhан шэмэтэ бодосуудые бэедээ татажа, hаял ургажа, набшаhалжа, hагсайжа байхадань, мал үндэhөөрнь зүглаагаад эдижэрхинэ. Тээ хэды хоноод дахин ургаа боложо байхадань баhал үхэр эдижэрхидэг. Тиигэжэ хоёр-гурба дахин эдигдэжэ, ногоон саашаа мүртэй урганагүй бшуу. Гадна үхэр мал ехэнхидээ hайн шэмэтэй ногооень эдеэд, муу hобхон үбhыень үлөөнэ. Тиихэдэнь бүхы дээрээ сабшалан, бэлшээриин ногооной шанар муудана бшуу.

Үшөө дээрэhээнь хабартаа олонхи нютагуудта ган гасуур боложо, сабшалан, бэлшээриин ногоо бүришье муудаана.

Тэрэшэлэн намартаа, үбhэ ногооной хуряагдаhан хойношье сабшалан дээрэ үхэр малые хожом болотор бэлшээхэдэ баhал муу. Юуб гэхэдэ, намар сабшалангай хэнэ гаража, ногоон үндэhэндөө шэмэтэ бодосуудые суглуулжа, ерэхэ жэлэйнгээ ургасада хэрэгтэй нөөсэ бэлдэжэ, энэ hалаадаа набша намаагай эхи табижа эхилдэг. Хэрбээ үхэр малые бүхэли намартаа ходо сабшалан дээрэ адуулжа байбал, ногооной ерэхэ жэлэйнь ургасада хэрэгтэй шэмэ бодосуудые үндэhэндөө суглуулжа үрдихэгүй болоно.

hайса дэбтэтэр үhалагдаhан нойтон газарта үхэр мал адуулхада, хурьhэниинь сооро гэшхидэжэ, хуу хонхор-ёнхор болоноо дог байна.

Хэнэйшье мэдэhээр бэлшээриин дээрэ үхэр малые оройдоо адуулангүй байха аргагүй ааб даа. Тиигэбэшье гол бэлшээри дээрэ адууhа малые хабар дан оруулхагүйе оролдохо шухала. Яахадааб гэхэдэ, энэ үедэ ногооной шэмэтэ бодосуудаар үшөөл баталдажа, ёhоор ургажа ядаа байна бшуу. Бэлшээриин ногооной ургажа эхилhээр 15—20 хоноод байхада, тэндэ мал оруулхада тааламжатай. hайн шинжтэй наранда гүйсэд дулаасаhан сабшалангай ногоон энэ үедэ 15—20 сантиметр утаар ургаад байдаг. Харин хуурай добо газарнухи 10—15 сантиметр ута болоhон байха.

Намар үхэр малые бүри хүйтэн болотор сабшалан, бэлшээриин дээрэ адуулбал, тэндэхи ногоон пэзарай хүрэтэр шэмэтэ бодосуудые бэедээ суглуулжа үрдихэгүй. Ногоо колхоз, совхоз бүхэндэ сабшалан дээрэ, илангаяа бэлшээриин пэзарта адууhа малые намар оруулхаяа болёо hаа, тэдэнэй ондоо тээ хаана адуулхаяа. Энэмнай баhал бэрхэтэй. Тиимhээ хабар, намарай үедэ бэлшээриин газэр ходо hэлгэжэ адуулхые оролдохо ёhотой.

Хабартаа, зунай эхээр гаражаа шиигтэй байхада ногоон малые эдигдээшье hаа, түргэн hэргэлжэ ургадаг, дорohоонь хэнэ гараhаа. Тэрэниинь малай эдеэд байхаа ногоониинь урдынхиhаа удаан ургана. Тиимэhээ нэгэ гараhаа ногоондо үхэр малые 30—40 минут адуулаад, ондоо тэмсэжэ абаашаха хэрэгтэй. Тиигээд малай тэндээ ерэхэдэ, боронгоо hүүлдэ ногоониинь hайн болоно байха. Ондоогоор хэлэбэл, зунай үедэ нэгэ бэлшээриие 3—4 дахи hэлгэжэ байгаад, мал адуулаад hайн. Энэмнай оло дахин оруулжа адуулбал, саашадаа ногоониинь муудаха байна.

Эдэ, бүгэдэhөө ямар тобшолоhоо хэхэб гэхэдэ, сабшалан, бэлшээриин дээрэ аргатайл hаа, наг ямар минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа үhалжа байбал, газарайнь хүрэhэн үрэжэлтэй байха, ургамал ногоон шэмэтэ бодосуудаар дүүрэн дахагүй, ногоониншье hайн ургаха бшуу.

Д. ЦЫДЫПОВ,
Буряадай хүдөө ажахын институдай ахалагшын багша. хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат.

Чечено-Ингушетидэ ороohо таряанай баян ургаса гараа. Эндэхи механизаторнууд нёдондоойхиhоо хахад hараар урид хуряалгынгаа техникэ таряалан дээрээ гаргаба. «Новогрозненский совхозой механизаторнууд республика дотороо эгээл түрүүлэн ургасаяа хуряажа эхилээ. Түрүүшын үдэрнүүдэй ажал хүдэлмэрнин дүнгүүдые хаража үзэхэдэ, гектарай дунда зэргээр 25—27 центнер ороohон хуряагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ургаса хуряалга дээрэ оролдосотой hайнаар ажаллажа байhан комбайпернууд Дайбаш Хамсуркаев (зүүн гараа), Яку Дениев, Жемиха Эдильсултанов, Турпал Усумов.

ТАСС-ай фотохроника.

БУРТАГ ҮБhЭ УСАДХАН

Энэ жэлдэ хура бороон хаа хаанагүй элбэгээр ороожо, таряанай гараса hайн, баян ургаса хуряагдахаар хүлеэгдэнэ. Тэрээнhээ гадна, буртаг үбhэн ехээр ургахадаа, таряанай гарасада угаа ехэ хоро хүргэдэг, шинг нойто, наранай гэрэл буляалдадаг байна бшуу.

Буртаг үбhэнтэй тэмсэхэ хэмжээ ябуулганууд хараалагдажа, аэропортын 14 экипаж тусхай тухеэрэлгэтэй самолёдуудаар республикын аймагуудай ажахынуудта туhаламжа үзүүлхээр бэлдэгдээ hэн. Мүнөө үедэ эдэ экипажнууд Мухар-Шэбэрэй, Зэдын, Бэшүүрэй, Түнхэнэй, Сэлэнгын, Загарайн, Хорин, Хэжэнгын аймагуудай колхоз, совхозуудай таряалан дээрэ ажаллажа эхилээ. Энэ жэлдэ гансал манай республикын ажахынуудай 160 мянган гектар таряалангай газарта химическэ хоро хаяжа, буртаг үбhэ уха түсэбтэй юм.

Аэропортын экипажнууд ерюусалгатай ажалдаа шуурхай гаар хандажа, гансахан тушын удэрнүүдтэ 375 час сонгодожэ, 35 мянган гектар тайнай газарта химическэ элдэмтэ хэ́э. Самолёдуудай комнууд С. И. Атогин, И. И. Мокин, Ю. К. Маякин гэгшэдэй даг экипажнууд тус тустаа hаа 3500 гектар хүрэтэр тайнай газарта хоро хаяжа, полис мүрысөөндэ түрүүлжэ хай.

Б. ДОРЖИЕВ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Совхозуудай, гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудай үндэлмэрилэгшэдтэ зорюулан энэ оонтоолоор тодорхойлогдоhон урашуулганууд хэрэглэхыень колхозуудта hанамжалан дурадхаа. Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшэлэн, республикануудаазаарнуудаа ба областьнуудай доой нөөсэнүүдhээ абажа, городуудай, хүдэлмэришэнэй тосхонуудай, хүдөөдэхи hуурин газарнуудай ажал хэжэ шадахаар хүн зоние хүдөө ажахын хүдэлмэридэ, оооhо таряа тушаан абаха предприятинуудай хүдэлмэридэ 1970 оо соо элсүүлхэ эрхэ союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ олгохо.

Энэ тогтоолой үндэhөөр хүдөө ажахын хүдэлмэридэ, оооhо таряа тушаан абаха предприятинуудай хүдэлмэридэ элсүүлэгдэhэн хүдэлмэришэд, алба хаагшадай абаг hарын дундуур салин хүлhэй 50 процентые гол хүдэлмэрилгэ газарhаань үгүүлхэ. Энэ мүнгэн дэлмэришэд болон алба хаагшадай гол хүдэлмэрилдэг газарай предприятинуудаар, эмхинүүдээр нэдынь жасаhаа түлэгдэхэ. нэнтэй дашарамдан, хүдөө ажахын хүдэлмэридэ, оооhо таряа тушаан абаха предприятинуудай хүдэлмэридэ элсүүлэгдэhэн хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта сучна да квартирна түлэгдэхэгүй.

Хүдөө ажахын хүдэлмэридэ, оооhо таряа тушаан абаха предприятинуудай хүдэлмэридэ элсүүлэгдэhэн хүнүүдэй ажалай түлөөнэй да замай гаргашын гурим тоохыень союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ залгаха.

РСФСР-эй ба Казахай ССР-эй энэ газарай районуудта хүдэлмэлхэсэ ошоhон комбайнернууд, механигууд-комбайнернууд, трактористнууд ба лафетнэ жаткануудай машинистнүүдэй ажаллаха гартаа ошохо оа тэндэhээ бусаха майнь гаргаша түлэхыень, мүн ида ябаhан сагайнь, совхоздо гү, ли колхоздо ошоод байhан түрүүнь гурбан үдэрэй турша соохи ндуур салин хүлhэ (гол ажаллаг газартахи hүүлэй гурбан hан салин хүлhэнэй дундуурхинь тодорхойлон) түлэхыень СФСР-эй Министрнүүдэй Совед- Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ зүбшөөхэ. Совхозуудай ажаллаhан эдэ механизаторуудай түлөөные шэнэ газарай совхозуудта хэрэглэгдэдэг нормонуудай, сэгнэлтэнүүдэй ёноор тодорхойлон гаргаха.

Комбайнернуудай, механигуудкомбайнернуудай, трактористнууд ба лафетнэ жаткануудай машинистнүүдэй гол ажалладаг газарайнь дундуур салин хүлhэнэй 75 процентые үгэжэ үргэлжэлхэ. Энэ түлөөhэн механизаторнуудай гол ажалладаг газарай мүнгэ зөөриhөө тэндэхи предприятинуудаар, эмхинүүдээр түлэгдэхэ, салин хүлhэнэй фонддо оруулагдахагүй. Гэхэтэй хамта, эльгээгдэhэн механизаторнуудта суточна ба квартирна түлэгдэхэгүй.

Ондоо районуудай колхозуудhаа РСФСР-эй, Казахай ССР-эй шэнэ газарай районуудта 1970 оной ургаса хуряалсахаар эльгээгдэhэн комбайнернууд, механигууд-комбайнернууд, трактористнууд, лафетнэ жаткануудай машинистнүүд ба шофернуудта ошоhон ажахынуудhаань суточнын ба квартирнын орондо үдэрэй 1 түхэриг 70 мүнгэн түлэгдэхэ. Энэ энтэй дашарамдан, тэдэ колхознигуудай гол ажалладаг газартаа абадаг дундуур салин хүлhэн үгтэхэгүй.

Ондоо тээшэнь эльгээгдэhэн механизаторнуудай ажалай түлөөные совхозуудта хэрэглэгдэдэг нормонуудай ба сэгнэлтэнүүдэй ёноор тодорхойлон гаргахыень колхозуудта hанамжалан дурадхаха.

РСФСР-эй ба Казахай ССР-эй шэнэ газарай районуудта ургаса хуряалсахаяа ерэhэн, эдэ районуудта комбайнуудаар бүтээгдэхэ ажалай сезонно нормо дүүргэhэн комбайнернууд ба комбайнернуудай түhалагшадта 10 центнер хүрэтэр хэмжээтэй оооhо таряа, харин сезонно нормо дүүргээгүй комбайнернууд ба тэдэнэй түhалагшадта совхозой директорэй гү, али колхозой правленин үзэмжөөр, комбайнуудай бүтээхэ сезонно нормо дүүргэhэнhээнь дулдыдуулан, багашаг хэмжээтэй оооhо таряа үргэнэй үнэ сэнгээр, гар мүнгөөр худалдахыень, колхозууд, совхозууд болон үргэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудта зүбшөөхэ эрхэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ олгогдоо.

1970 оной ургаса хуряалгын үедэ ажалларга олоhон оооhо таряанайнь хэмжээн тухай справка ажахыhаа асараад байгаа hаань, тус бүриин 14 центнер хүрэтэр хэмжээтэй оооhо таряа пристанинуудта, пристанинуудай дэргэдэхи оооhо таряа тушаан абаха пунктнуудта РСФСР-эй, Казахай ССР-эй шэнэ газарай районуудта ургаса хуряалсахаяа ерэhэн комбайнернуудhаа, тэдэнэй түhалагшадhаа 1970 ондо (энэл ушарта), тушаан абаха, саг үргэлжэ ажаhуудаг газартань тэды шэнээн оооhо таряа үгэхысь СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствэдэ зүбшөөхэ.

Энэ жэлэй ороohо таряа, саахарай свёкло зөөлгын үедэ 2 халаан соо (нэгэ автомобильда хоёр жолоошон) хүдэлмэрилhэн, сүүдхын туршада 20-hоо үсөөн бэшэ часай туршада автомобильнуудые hаадгүй хүдэлгэhэн жолоошодые тарифна хүлhэ салингай 20 процентын хэмжээтэйгээр нэмэжэ шагнахыень, харин Сибириин, Ураалай, Доодо ба Дунда Волгын районуудта, Казахай ССР-эй шэнэ газарай районуудта—ороohо таряа зөөлсэhэн жолоошодые тарифна түлөөhэнэй 40 процентын хэмжээтэйгээр шагнахыень зүбшөөхэ. Сүүдхын даалгабари дүүргээд, автомобиляа бүтэн hайнаар тушаагаад байгаа hаань, сүүдхэ соохи ажалайнь үрэ дүнгөөр шангуудые тодорхойлхо.

1970 ондо эгээл шахардуу хүдэлмэрнин үеүүдтэ промышленна, транспортна ба бусад предприятинуудай, эмхи зургаануудай, организацинуудай тракторнуудые, жолоодогшодтой автобензовозуудые, тэрэшэлэн трактористнууд-машинистнүүдые, бусад механизаторнууд ба жолоошодые, түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэлгэдэнь хохидол ушаруулхагүйгөөр, колхозууд ба совхозуудта элсүүлхыень союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ зүбшөөхэ.

Техникэ ашаглагдаха газартань абаашаха, hөөргэнь асарха ба дурсагдаhан хүдэлмэрилэгшэдые асарха, абаашаха ябадалтай холбоотой гаргашануд тэдэнние колхозуудта, совхозуудта эльгээhэн предприятинуудаар, эмхи зургаануудаар, организацинуудаар, өөhэдынь мүнгэ зөөриhөө түлэгдэхэ ёнотой.

Запасной частьнуудай, заhабари хэхэ материалнуудай, нефтепродуктнуудай гаргаша түлэхэ, машина болон тракторнуудые, ашаанай автомобильнуудые заhабарилха, техническэ харууhа хангаха хүдэлмэриин, оньhожоруулагдамал хүдөө ажахын хүдэлмэриин түлөөhэндэ зорюулан, үндэhэ баримталтай зууршалгануудай ёноор богони болзорой урьhа зээли, тэрэшэлэн ажахын тоосоондо хүсэд оруулагдаhан зарим колхозуудаа гүрэнэй хүдөө ажахын предприятинуудта (СССР-эй Гүрэнэй банкhаа урьhа зээлеэр абтаад, болзороо үнэрhэн үритэй байhанhаань дулдыдашгүй) удаан болзорой урьhаламжа СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын харьяата колхозуудта, совхозуудта (бүхы түхэлэй) үүлтэртэ малай ба мориной заводуудта, шубуунай фабрикануудта, СССР-эй Мелиорациин болон уhанай ажахын министерствын «Союзсельхозтехникин» ажахынуудта ороohо таряа тушаан абадаг предприятинуудта, районууд ба районууд хоорондын нэгэдэлнүүдтэ (отделениүүдтэ), «Сельхозтехникын» магазинууд ба баазануудтань, мүнгөөр дуталдаад байгаа hаань, ганса энэл ушарта, 1970 оной ноябрнин 1 хүрэтэр үгэхыень СССР-эй Госбанкые уялгалха.

РСФСР-эй Зам харилсаанай министерство, Гол мүрэнэй флодой министерство, Далайн флодой министерство машинануудые, түхеэрэлгэнүүдые, запасной частьнуудые, автомобилиин шинэнүүдые, металлопрокадые, модон ба барилгын материалнуудые, нефтепродуктнуудые, барилгын хэрэгсэлнүүдые, руднабэшэ ба бусад материалнуудые зөөхэ вагонууд, суднануд, контейнериүүдээр түрүүшын ээлжээндэ (түсэбэй ёhоор) хангаха, мүн хүдөөгэй ба уhанай ажахыда, ороohо таряа тушаан абаха, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые 1970 ондо бэлэдхэхэ ба тэдэниие гутаангүй байлгаха ябадалтай холбоотой предприятинуудта, уhалалгын, хатаалгын түхеэрэлгэнүүдэй, элеваторнуудай, комбикормын предприятинуудай, фермэнүүд ба бусад байрануудай барилгада зорюулагдаhан ашаануудтай маршрудуудай ба суднануудай түмэр харгынуудаар, уhан замуудаар дабшалгын хойноhоо хиналта тогтоохо уялгатай.

Түсэбhөө гадуур зөөлгын эмхидхэгдэхэ зэргэтэй болоод байгаа hаань, министерствэнүүд болон албан зургаануудтай хэлсэhэнэй үндэhөөр тиимэ ашаануудые тээхэ вагонуудаар, суднануудаар, контейнерүүдээр хангаха болоно.

СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэтэй, республикануудайнь профсоюзуудай Соведүүдтэй зүбшэлэн, 1970 оной ургасын ороohо таряа ба хүдөө ажахын бусад продуктнуудые хуряалгын, зөөлгын үедэ хүдөөгэй районууд гү, али бүлэг районуудта, тэрэшэлэн областьнууд, хизаарнууд ба автономито республикануудта 10 хоног бүриин ажалай үрэ дүнгүүдээр автоколоннонуудта, транспортын бусад hалбаринуудта барюулагдаха мүнгэн шангуудтай дамжуулгын Улаан тугуудые бии болгохыень союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгагдаа.

«1970 оной ургасын хүдөө ажахын продуктнуудые автомобиляар зөөлгын отличник» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ бии болгохо, облгүйсэдкомой, крайгүйсэдкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй грамотануудые барюулалсахыень союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ hанамжалан дурадхагдаа.

1970 оной ургаса хуряалгада зорюулан табигдаhан мүнгэ зөөриhайтар арьбалхыень союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, СССР-эй Мелиорациин ба уhанай ажахын министерствэдэ, СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствэдэ, «Союзсельхозтехникэдэ» даалгагдаба. 1970 оной ургаса хуряалгада бэлдэхэ, үнгэргэхэдэнь шефтээ абалгын гуримаар промышленна предприятинуудай эзhөө колхозуудта, совхозуудта туhа үргэлгэ эмхидхэхыень союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомууд, обкомууд ба райкомуудта, промышленна предприятинуудай парторганизацинуудта дурадхагдаа.

Партийна, Соведүүдэй, хүдөө ажахын, комсомолой ба профсоюзай эмхинүүд, колхозуудболон совхозууд 1970 ондо ороohото, техническэ ба бусад ургамалнуудэй баян ургаса абахын тула, шухала хэмжээтэй үбhэ тэжээл гэлтэ хоролтогүйгөөр хуряаха ба бэлэдхэхэ, гүрэндэ ороohо таряа, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые худалдаха түсэбүүдээ дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхын тула шухала бухы хэмжээнүүдые абаха байха гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет найдажа байhанаа элирхэйлэн тэмдэглэбэ.

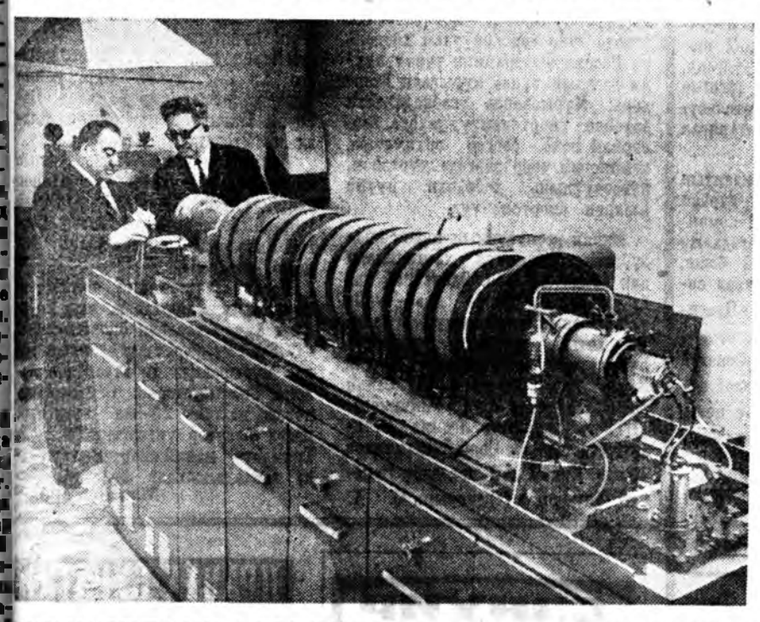

АТОМНА ТЕХНИКЭ — АРАДАЙ АША ТУҺАДА

Москвагай нижеперно-техническэ институдай багшанар ба студентнүүд профессор О. А. Вальднерай хүтэлбэри доро «У-12Ф» гэжэ түхеэрэлгэ ухаалдин зохёогоо юм. Тэрэнь химическэ бодосуудай радиацинн нүлөөн доро ямараар хубилhыень тодорхойлжо үгэхэ аргатай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: профессор О. А. Вальднер ба техническэ эрдэмэй кандидат П. Я. Глазунов шэнэ түхеэрэлгэ шэнжэн үзэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ТЮМЕНСКЭ ОБЛАСТЬ. Түсэбтэ табан жэлэй hүүлшын жэлдэ Баруун Сибирь 30 миллион тоннohоо үлүү нефть Эхэ орондоо үгэхэ юм. «Хара алта» үйлэдбэрилгэ хойшонхи районуудта улам ехэдхэгдэнэ. Мүнөө сибириниихид сүүдхэдээ 87 мянган тонно нефть үйлэдбэрилнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: областиин тон томо Самотлорско уурхайда нефть урадхуулдаг трубануудые табижа байhан үе.

ТАСС-ай фотохронико.

ТАТАРАЙ АССР-эй 50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

СОВЕТ ТАТАРСТАНАЙ ҺАРУУЛ ЗАМ

Г. И. УСМАНОВ,

Татарай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ

Волго, Кама, Вятка ба Белая гэдэг дүрбэн мүрэнэй эрьенүүдые Татарай Автономито Совет Социалис Республика зубшан нэмжынэ. Тэрэнэй байгуулагдаhан ушар—ленинскэ национальна политикын бэелэл мүн. 50 жэл соо бурьялмаехээр хүргэжhэн Совет Татарстан оронойнгоо индустриально-аграрна томо районинь болобо. Энэ хадаа республикын ажалшадай, СССР-эй бухы арадуудай, хамагай түрүүн ород арадай үнэн сэдьхэлэй ехэ туhаламжын аша үрэ мүн.

Нефтиин индустри республикын омогорхолынь болоно. Татар болбол түрүүшынгээ 4 мянган тонно нефтиие 1944 ондо орондоо үгөө бэлэй. Харин мүнөө орон соо абтажа байгаа бухы «хара алтанай» гушаад процентыень манай нефтиин ажахы үгэжэ байна. Эндэhээ газар доогуурхи сорго дамжан манай нефть оронойнгоо бухы заха хизаар худар, «Хани барисаан» гэжэ транс-европейскэ трубопроводоор — Европын аха дүү социалис оронуудта ошодог. Мүнөө жэл манай нефтянигууд табиhан зорилгодоо хүрэхэ — эдэ бухы жэлнүүд соо анха түрүүшынхиеэ 100 миллион тонно шэнгэн түлишэ үгэхэбди.

Нефть абадаг промышленность тон шэнэ hалбари—нефтьхими гэдэгые республика соомнай бии болгоо. Энэ индустриин эгээн түрүүшын барилга—органическа синтезэй казанска завод фенол, ацетон, полиэтилен гэхэ мэтын арадай ажахыда шухала хэрэгтэй продуктнуудые үйлэдбэрилдэг байна. Нижнекамскда баригдажа байгаа химкомбинат изопреново каучук гаргахаяа түхеэржэ байнхай. Полиэтилен ба шанар hайнтай каучук үйлэдбэрилгөөр манай Татар Советскэ Союз дотор гол hуурн эзэлдэг болохо юм.

Татарай промышленность 2 мянга гаран нэрэтэй эд зүйл бүтээн гаргана. Компрессор, нарин нягта прибор, час, холодильник, медицинскэ аппаратура, химическэ түхеэрэлгэ гэхэ мэтын зүйлнүүдтэ «Татарстан» гэhэн тамга хаража болохо. Манай продукци дэлхэйн табин орондо худалдагдадаг. Үшөө нэгэ hонирхолтой тоо: бүхы 1913 ондо Казаниин губернидэ гаргагдадаг байhанай зэрэгын продукци республикадамнай хоёр сүүдхэ болоод лэ мүнөө гаргагдажа байна.

Хүдөө ажахымнайшье үндэhөөрөө хубилаа. Колхоз ба совхозуудай полинуудые хэдэн арбаад мянган трактор, комбайнууд элдүүрилжэ байдаг. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэл республика дотор 4 миллион шахуу тонно ороohон суглуулагдаhан байгаа. Бухы түүхэ соогоо Татар эды шэнээн ороohо суглуулжа үзөөгүй юм.

Татарида гүрэнэй автономи олгоhон ушар экономико ба соёл болбосоролоо хүргөөхэдэнь хизаргүй арга боломжо байгуулаа hэн. Революциин урда тээ Казаниин губерни үзэг бэшэг мэдэхэ талаараа Росси дотор 44-дэхи hуури эзэлдэг байгаа. Энэ хизаарай улад зоной хахадынь байhан татар зон ороойдоо 56 hүргуулитай, тэдээндэнь 2 мянгаад үхибүүд hуралсадаг бэлэй. Харин мүнөө республикын юрэнхы hурсалай 3400 hургуулида 657 мянган үхибүүд hуралсана. Гадна, хэдэн арбаад мянган хүбүүд, басагад хүдэлмэришэн залуушуулай hургуулинуудта hуралсадаг юм. Республикын институдууд ба техникумүүдтэ мүнөө үедэ 100 мянга гаран студентнүүд hуража байна.

Элитэ ехэ олон эрдэмтэдые үгэhэн, орон соогоо тон урданай университедэй Казаньда байдагаарнь республикын ажалшад омогорходог, агуухэ Ленинэй эндэ hуралсаад, 17-тойхон хүбүүн байхадаа революционно тэмсэлэй замда гараhанаарнь манай ажалшад омогорходог.

Түхэл шэнжээрээ национальна ба удхаараа социалис соёл болбосорол совет засагай үедэ Татарида айхабтар ехээр дэбжэhэн байна. Нэгэшье театргүй бэлэйбди. Мүнөө 9 театртайбди. Филармони, гүрэнэй симфоническа оркестр, консерватори бии, 9 музей, соёлой 2500 ордон ба байшангууд, клубууд ажалшадай эрилтэ хангажа байдаг. Хото, хүдөөгэй библиотекэнүүдтэ 17 миллион ном хадагалагдажа байдаг юм.

Литература ба искусство hалбаран хүргэнхэй. Габдула Тукай ба Галиаскар Камал, Шариф Камал ба Галимджан Ибрагимов гэгшэдэй алдарта заншалые оюун бэлиг түгэлдэр олон прозаигууд, поэдүүд ба драматургнууд мүнөө амжалтатайгаар хүргөөжэ, коммунис байгуулалтын хэрэгтэ, шэнэ үетэниие хүмүүжүүлгэдэ туhа нэмэри хүргэжэ байдаг. Кави Наджими ба Гумер Баширов, Мирсай Амир ба Абдурахман Абсалямов, Нака Исанбет ба Ибрагим Газиев гэгшэдэй зохёолнууд СССР-эй арадуудай национальна литературын алтан жасада хэтэ мүнхэдөө ороhон байна. Адель Кутуй, Нур Баян, Сибгат Хаким, Хасан Туфан гэгшэдэй шүлэгүүд ба бэшэгүүдые арад зон дуратайгаар уншадаг. Поэт-патриот, Советскэ Союзай Герой Муса Джалиль гэгшын зохёол совет поэзи дотор томо одон мэтэ толоржо байдаг.

Революциин hүүлээр татар арад өөрынгөө үндэhэнэй хүргэмэй культуратай болоо hэн. Гүрэнэй шангай лауреат, СССР-эй арадай артист Назиб Жиганов, композиторнууд Фарид Яруллин, Джаудат Файзи, Рустем Яхин ба искусствын бусад ажалябуулагшад манай хүргэмэй культурын алдарта түлөөлэгшэд гээшэ.

Эрдэмтэд, инженернүүд, төхнигүүд, агрономууд, багшанар ба бусад мэргэжэлтэд республикынгаа хүргэлтэдэ угаа ехэ аша туhа үзүүлнэ. Эрдэмэй 224 доктор ба 2 мянга гаран кандидадууд гансал эрдэм-шэнжэлгын ба hуралсалай зургаануудта ажалладаг. Тэдэнэй дунда — органическа химиин талаар гайхамшаг шэнжэлгэ хэhэнэйнгээ, арадай ажахыда үргэнөөр хэрэглэгдэдэг препарадуудые байгуулhанайнгаа түлөө Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн академик Б. А. Арбузов, «Татнефть» гэжэ нэгэдэлэй начальник, техническэ эрдэмэй кандидат А. В. Валиханов. Казаниин университедэй ректор, физико-математическа эрдэмэй доктор Н. Т. Нужин ба бусад элитэ ехэ эрдэмтэд оролсоно.

Татарай АССР-эй 50 жэлэй ой тэмдэглэжэ байхадаа республикынгаа саашанхи хүргэлтын хараа түсэбые мэдэжэ, ажалшаднай баясана. 1975 он болотор промышленна үйлэдбэриин хэмжээн мүнөөнэйхидэ орбол ехэ болохо. Химическэ, нефтьхимическэ, энергетическэ ба машина бүтээлгын hалбаринууд иланганяа түргэнөөр хүргэхэ байна. Ехэ ашаа тээдэг автомобильнуудай Камска завод барихын тулада залуу үүсхэлтэд ороойнмнай бухы заха хизаарhаа иишэ ерэжэ байна. Ерэхэ табан жэлэй hүүл багта татар хадаа автомобиль бүтээдэг томо центр болохо юм. Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленность дам саашадаа хүргэхэ, культурно-ажаhуудалай эд бараа ехээр гаргагдадаг болохо.

Автомобилиин мөөр, пластмасс, химическэ ба капроново утаhа, ажаhуудалай химиин хэрэгсэлнүүдые гаргадаг заводууд ерэхэ табан жэл соо дам саашадаа хүргэхэ. Поволжиин хүдөө ажахыда хэрэгтэй минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилхэ томо заводой барилга эхилхэ.

Табан жэлэй турша соо манай электростанцинуудай хүсэ шадалынь хоёр дахин ехэ боложо, Братска ГЭС-эй хүсэ шадалда орбол дээшээ гараха. 2400 мянган киловатт хүсэтэй Заинска эгээн томо ГРЭС баригдаха. Тус бүридөө 200 мянган киловадай хүсэтэй тэрэнэй 7 энергоблок худэлжэ байнхай.

Хүдөөгэй ажалшад бүгэдэ арадай хэрэттэ ехэхэн туhа нэмэри оруулха юм. Ороohо, свёкло, хартаабха, овощ, жэмэс бүри ехээр абтадаг болохо.

Ажалшадай материальна байдал дам саашадань hайжаруулхын тулада ехэ юумэ хэгдэнэ. Ойрын табан жэл соо 4 миллион 500 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра ашаглалгада үгтэхэ, 140 мянган hурагшадай hуралсаха hургуулинууд, үхибүүдэй олон зургаануд, клубууд, культурын байшангууд, эмнэлгын зургаануд баригдаха.

Совет Татарстан экономико ба соёлойнгоо hалбаран бадаржа байха үедэ 50 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэжэ байна.

(ТАСС).

ЭРХЭ СҮЛӨӨГЭЙ ҮДЭР ЕРЭХЭ

...даанги Африка ба бухы түхүн түрэлтэн Урда Африкыи эрсүлөөгэй үдэр июнийн 26-да тэмдэхэ байна. Үндэhэ яhанай илгаажа доромжолхо ябадал үгы хэрорен соо демократическа үргэнилалта бэелүүлхые, ажалшан зонгазар үгэхые, монополидта хабаатай банкнууд, томо предприятинуудые бүгэдэ арадай зөөриhөө хүрэлhан документ— эрхэ ...эгэй харти гэдэгые Урда Африкарадуудай конгресс 15 жэлэй ...та тээ энэ үдэр баталан абаhан ...Расизм ба дарлалтада эсэргүүжэ байгаа Урда Африкын Республикын түрүү хүсэнүүдэй программынь тэрэ документ болоhон байна. ...орон соо ажаhуугшадта бүлтаньхарашье, сагааншье шарайтай ...дтэ Урда Африка хамаатай, гэзд харти дотор хэлэгдэнэ. Гэартиие баталан абаhан үдэр Урдаафрикын эрхэ сүлөөгэй үдэр гэжэ ...эхогдоhон байгаа.

Урда Африкын Республика — дотор тон ехэ нигаатай, хоёр общество боложо таhарhан орон юм. Тэрэ обществын хоорондо гүнзэгы ...лгаа байдаг. Өгтөргой өөдэ ...эн үндэр үндэр байшангууд, ...нууд, отельнууд, универмагууд, ...торануд ба үзэсхэлэн гоё клуд — эдэ бухыдөө 3,5 миллион са...аа 50 шарайтанда хабададаг гээшэ. ...хара хүрин шарайтай 2,5 миллион ...й, 13 миллион африканецуудай ...да водопровод ба канализацигүй ...хан гэрнүүд, үлэсхэлэн, үбшэн, үгытэй ядуу байдал хүртэнэ. Эндэ hургуули гү, али больница үсөөн. Багшанар ба врачнар дутадаг. Засагаархидай тогтоohон пропускнуудай системэ африкынхидай орон соогуурааа ябалгые шангаар хизаарладаг байна. Хара шарайтай хүн хаанашье ябаhаа, тусхай пропуск полицида харуулха ёнотой. Пропускнуудай гурим зааханааршье эбдээ hаань, африкынхидые сүүд ба мүрдэлгэгүйгөөр абашажа хаадаг заншалтай.

Үндэhэ яhанай илгаа гаргажа доромжолдог политикын аша үрэнь тиимэ байха юм. Эзэд ба богоолнууд болгожо орон соохи обществые хубаарилhан ябадалаа хэтэ мүнхэдэнь үлөөхэ гэжэ Урда Африкын расистнууд үзэжэ байна. Эгээл тиимэhээ, эрхэ сүлөөгэй харти гэдэгэй соносхогдоhоной hүүлээр тэрэниие баталан абагшадые эдэб эсэхэ доромжолжо, хашажа эхилээ hэн. Урда Африкын арадуудай конгресстэ хабадалсаhан түрүү олон эмхинүүд тараагдаhан байгаа. Засагаа гартаа баригша национализ парти ба правительство ЮАР-ые фашис түхэлэй гүрэн болгожо байна. Тэрэ хартиин тала баригшадые гүрэнэй гэмтэн гэжэ тоолодог байна.

1960 оной мартын 21-дэ Шарпевильдэ (Трансвааль гэжэ провинци) ба Лонга гэжэ газарта (Кейптаун), сэрэгүүд ба полиц жагсаалда хабаадагша африкынхидай улаан шуhа адхаруулhан байгаа. Хара шарайтанда гэжэ тогтоогдоhон пропускнуудай доромжолгын гуримые буруушаажа байhанаа мэдүүлхын тулада амгалан ёноор үйлсын жагсаалда тэдэнэр гараhан байнад. Тэрэ зэрлиг хэhээлтын үедэ жагсаалда хабаадаhан 69 хүн адуулhан, хэдэн зуун хүн шархатаhан байгаа.

Террор ба хэhээлтэ бухы орон соо болоо hэн. Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэгшэ хэдэн мянган тэмсэлшэд расистнуудай тамын газарта хаагдаhан байба. ЮАР-ай ажалшадай элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшэд — А. Фишер, Н. Мандела, Г. Мбеки, У. Сисула гэгшэдые наhан соонь хаахаар шиидхэhэн байгаа. Урда Африкын бусад элитэ ударидагшад — О. Тамбо, Дж. Б. Маркс, М. Котане, Ю. Даду ба ондоошье олон хүнүүд оронhоо зугадажа, хариин газарта ажаhууха баатай болобо. Үндэhэ яhанай илгаа гаргалгада эсэргүүсэгшэдые даража номгоруулхын тулада правительство террор ба хүсэрхэлгые гол арга болгоhон байна.

Иимэ эрхэ байдалда ороод байхадаа патриотическа хүсэнүүд фашис засаг түрэдэ эсэргүү зэбсэгтэ тэмсэл хэхэ гансал арга болюмжотой үзэhэн байгаа. Тиимэhээ «Умкомто Ве Сизве» («Нацин жада») гэhэн дайшалхы отряд 1961 ондо байгуулаа hэн. Тэрэнь ЮАР-ай газар дайда дээрэ сэрэгэй амжалтатай хэдэ хэдэн операци хэhэн байна.

Эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэхэдээ Урда Африкын патриодууд гансаарданги байгаагүй. Преториин тала баригша — Смит гэгшын засаг түрэдэ эсэргүү партизануудай хүдэлөөн зэргэлжэ байгаа Урда Родезидэ дэлгэрээ бэлэй. ЮАР-ай ба Урда Родезиин национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн өөhэдынгөө нэгэдэмэл хүсэнүүдые расистнуудай бүлэглэлдэ эсэргүү зорюулха гэжэ шиидэhэн байба. Форстер ба Смит гэгшэдэй засаг түрэдэ эсэргүү дайн байлдаа хамтадаа, хэхэ тухай хэлсээн ЮАР-ай африканска национальна конгрессэй (АНК) ба Зимбабвиин африканска арадай союзай (ЗАПУ) хоорондо 1967 оной зун баталагдаhан байба. АНК ЗАПУ хоёрой хоорондохи холбоон тэмсэлэй гал дулэн соогуур тингэжэ бии болоо бэлэй.

Тэрэ тэмсэлынь бухы Африкада угаа ехэ удха шанартай. Яахадааб гэхэдэ, ЮАР хадаа Африка түбидэхи расизмын, колониализмын ба реакциин хэрэм гэжэ тоологдодог. Энэ түвиин урда талын богоолшолгын гэнжэдэ хүрмэгдэжэ байгаа доронь Африка өорынгөө сүлөөтэй, бэеэ даанхай гэзд тооложо шадахагүй юм.

Тиимэhээ Африкын бэеэ даанги бухы гүрэнүүдые хамтаруулагша Африкын нэгэдэлэй эмхи хадаа бии болоhон түрүүшынгээ үдэрhөө хойшо урда зүгэй национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ али бухы туhаламжа үзүүлдэг гээшэ. Африка түбиин бухы арадууд, бухы түрүү хүн түрэлтэн Урда Африкын патриодуудай баатарлиг тэмсэлтэй hаналаа нэгэдэнги байhанаа Урда Африкын эрхэ сүлөөгэй үдэр элирхэйлэн мэдүүлнэ.

В. ПОЛИКАРПОВ.

(ТАСС).

Гвинейн ба Зелёный Мыс (ПА ИГК) аралнуудай бэеэ даанги байдалай түлөө тэмсэжэ байhан Африканска партиин этрядуудай патриодууд Португалиин эзэрхэг түрэмхэйшүүлэй урдаhаа эрнд шангаар тэмсэжэ, дайсадай сэрэгүүдые ба техникые бута сохино.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: партизанска отрядуудай нэгэ бааза дээрэ залуу сэрэгшэдые дайшалхы бэлэдэлдэ hургалга.

МТИ-ТАСС-ай фото

САБАН-ТУЙ—ТАТАР АРАДАЙ ҺАЙНДЭР

Мүнөө совет Татарстанда 800 мянган физкультурнигууд бии гэжэ тоологдоно. Тэдэнэрэй зургаан зуу шахуу хүнинь спортын мастернууд юм. СССР-эй спортын габьяата мастер, олимпийскэ нааданай чемпион штангист А. Курынов, фехтованяар эдиршүүлэй дундаһаа дэлхэйн чемпионка В. Никонова, дүрэ буляалдалгын барилдаагаар Советскэ Союзай чемпион В. Маркелов, шатараар улаасхоорондын мастер Р. Нежметдинов, онгосо һаншурдэлгээр мастернууд М. Герасимов, В. Янковский, баскетболистнууд З. Алимов, А. Шалабанов, барилдаагаар улаасхоорондын классай мастернууд И. Измайлов, Г. Новиков, В. Маркелов гэгшэд Татарстанһаа холуур суурханхай.

Хабарайнгаа тарилга дүүргэнэнэйнгээ һүүлээр республикын байгуулагдаһан үдэрые ажалша татар арад Сабан-туй гэжэ национальна һайндэрөө жэл бүри тэмдэглэдэг заншалтай. Татар арадай энэ һайндэр тухай, национальна спорт тухай эндэ хөөрэхэ хүсэлэнтэйб.

Сабан-туй гэдэгнай юун гээшэб? Хөөр үгоор хэлэхэдэ: «Анзаһанай хурим түрэ (һайндэр)» гэһэн удхатай. Харин тобшохоноор тайлбарилжа үгэхэ болоо һаа, дуу хүгжэмэй, хатар таансын, олониитын найр зугаагай һайндэр юм. Эндэ мэлигэр бахана өөдэ абиралга, хүлдөө мэшээг үглаад урилдалга, халбага соо үндэгэ хэад урилдалга, ута модон дээрэ гараад хүсэеэ туршалга гэхэ мэтэ болодог. Гадна, мори урилдаан, бүһөөр татуурга хэад хүсэеэ туршаха национальна бүхэ барилдаан болодог.

Сабан-туй һайндэрэй удха шанар жэл ерэхэ бүри улам дээшэлнэ. Хуушарһан зарим зүйлнүүдынь хойнноо гаража, шэнэ түрүү ёһо заншалнууд мүндэлэн бии болоно. Жэшээлхэдэ, 1969 ондо Рыбно-Слободско райондо Сабан-туй һайндэрые мотоциклистнүүдэй парад нээһэн юм. Районой эрхим түрүү хүнүүд гартаа улаан туг баряад, 15 мотоциклда һуугаа һэн, Арадай наадан, спортын эллэй мүрысөөнһөө гадна, районой түрүү хөөр колхозой хоороондо дуу, хүгжэмэй конкурс үнгэргэгдэһэн байна.

Сабан-туй хэдэн зуун жэлэй түүхэтэй, өөһэдын ёһо заншалтай байха юм. Энэ һайндэр хадаа таряа тарилга дүүргэные гэршэлжэ, анзаһанай һайндэр—хабарай һайндэр боложо, татар арадай түүхэдэ ороһон байна. XIX зуун жэлэй эхин багта татар арадтай суг хамтаород болон бусад үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд Сабан-туй һайндэртэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан түүхэтэй. Тиимэһээ энэ найр зугаагай үдэр арадуудай хани барисаанай һайндэр болоно.

Үнгэрэгшэ зуун жэлэй түрүүшын хахадта Сабан-туй һайндэрые лажа үнгэргэдэг байһан тухай олондо мэдээжэ врач Карл Фукс иигэжэ бэшээ: «Һайндэрэй үедэ олон татарнуул тушаа зэргыень харуулһан модо баряад, ёһо гурим сахин, нааданай газарые тойрон ябадаг. Татар эхэнэрнүүд баһал энэ һайндэртэ хабаадалсадаг байна. Гэбэшые гол нааданай газарһаа холошог байрладаг. Дүтын шугы бургааһан соо олон майхан харагдадаг. Набтагар үүжам хубсаһандаа орёолдоһон, татар эхэнэрнүүд майхангууд соо һоо шагаалдан, хүнэй дүтэлхые адаглажа байдаг заншалтай. Хэрбээ хүнэй дүтэлэн ерэ һаа, набтагар ута хамсыгаараа нюураа бүглөөдхидэг. Үхибүүдтэйгээ хамта татар һамгадай самоварай сай уужа һуухань шугы бургааһанууд соогуур хаа хаанагүй харагдаха юм. «Аяга сайһаамнай ама хүрыт» гэжэ тапилные бэшэ хүнүүдээ уридаг байна.

Мүнөө үедэ Сабан-туй шэнэ удхатай боложо, сүлөөтэ ажалай баяр ёһололой һайндэр, арадуудай хани барисаа, аха дүүе гэршэлэн тэмдэглэһэн демонстрации болотороо хүгжөө. Сабан-туй һайндэртэ бэлэдхэхын, тэрэниие үнгэргэхыи тулада городой, районой, колхозой комиссинууд байгуулагдана, бүхы эмхидхэлэй, соёл культурын, спортын гэхэ мэтэ хэмжээ ябуулганууд харааһан түсэб уридшалан зохёогдоно. Мүнөө татар эхэнэрнүүд урда сагайхидал майхангууд соо һуудаггүй, харин һайндэрэй ёһотойл эзэд боложо, эрэшүүлтэеэ хамта сэнгэн зугаалдаг байна.

«Сорэн сугу» (бэлэгүүдые суглуулга) гэжэ наадан өөрын түхэл шэнжэтэй байха юм. Хурдан хүлэгүүдые унаһан хүбүүд «сорэн» суглуулһан джигидэй хойноһоо намнан, хүнгэн солбоноо туршадаг юм: Түрүүлэн хүсэжэ ерэһэн хүн бэлэгнээнь хубаалдажа абаха эрхэтэй болодог. Бүмбэгэ түлхижэ наадаха мүрысөөн ногоон дээрэ наададаг хоккейтэй адлишуу байха юм.

Бүһөөр татуурга хэад бар хүсэеэ туршадаг «хуреш» гэжэ бүхэ барилдаан ехэ һонирхолтойгоор үнгэрдэг. Балшар заахан эдиршүүлһэ эхилээд, үндэр наһатай үбгэд хүрэтэроо хүсэ шадалаа, дүрэ шадабаряа туршадаг. Татар арад мүрысөөндэ илажа гараһан баатарые ехэтэ хүндэлдэг, эгээл үнэтэй сэнтэй бэлэг барюулдаг. Татар басагадай гөө һайханаар угалзатуулан оёһон полотенци түрүүлжэ гараһан хүдэр баатартаа бэлэг болгон баридаг заншалтай. Эртэ урда сагта баатарнуудые худоолхөдөө энэ полотенци доронь дэбдидэг байһан. Тиихэдэ бүхэ барилдаанда эрхимлэһэн хүниие амиды хонёор шагнадаг юм. Илажа гараһан баатар хүсэ шадалаа харуулхын тулада хонёо гар дээрээ абажа өлоной урдуур гарадаг.

Тэд бүхэ барилдаанда илажа гараха гээшэ хэсүү, хүшэр хүндэ һэн. Гүйсэд ималта туйлахын тулада ганса гартаа орёожо уяһан полотенциин туһаламжаар нүгөөдэ бүхэеэ гэнэ хиидэ үргэһэн бэеэрээ хоёр дала дээрэнь хэбтүүлхэ хэрэгтэй юм. Дэгээдэжэ, гоходожо яашье болохогүй. Унагааһан хүнтэеэ хамта илагша өөрөө газарта уналасаха ёһотой.

Революциин урда тээ Сабан-туй һайндэрнүүдэй найр нааданай бүхэ барилдаанда илаһан баатарнуудые арад зон аман үгоор домоглон хөөрэлдэдэг соло алдарыень маттан дуулдаг байгаа. Жэшээлхэдэ, Хариз Бараза тухай олохон үльтэр домог зохёогдоһон байна (Бараза гээшэ тэрэнэй ажаһуулһан тоехоной нэрэ). Тэрэ хүдэр томо бэетэй, хара һахалтай. 100 килограмм шэгнүүртэй байһан. Хэрбээ мориноойгоо ашаагаа даажа ядаа һаань, тэрэнээ мулталаад, өөрөө ашаагаа шэрэдэг байһан юм гэлсэдэг. Нютагһаань хоёр модоной газарта оршодог Атамыш тоехоной тэормэдэ 10 пүүд орооһо нюргандаа үргэлөөд абаашадаг, мори үргэдэг, дүрбэн пүүд гиир гар дээрээ эрьюулжэ наададаг байһан гэхэ. Тоэд хаанта засагай үедэ иимэ баатарнууд нэгэн, хоёр байдаг һааб даа.

Агууехэ Октябриин социалис революциин һүүлээр Сабан-туй һайндэрнүүдтэ арад зон олороо хабаадалсадаг, бүхэ барилдаанда шалгарагшад олошорһон байна. Жэшээлхэдэ, Бугульминска районой кинемеханик ябаһан, мүнөө Советскэ Союзай Герой П. Макаров, аха дүү Зуфар, Рашид Хановтан, Ахат Закиров, Иван Баширов, Сабирзян Шакиров, Асхат Гайфуллин, Радис Сайфуллин болон бусад олон баатарнууд совет засагай үедэ урган гараа.

Хуреш» гэжэ бүхэ барилдаан национальна соёл культурын нэгэ һалбари боложо, жэл ерэхэ бүри хүгжэн һалбарна.

Дамир ШАРАФУТДИНОВ,
бүхэ барилдаагаар республиканска зэргын судья, «Социалистик Татарстан» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

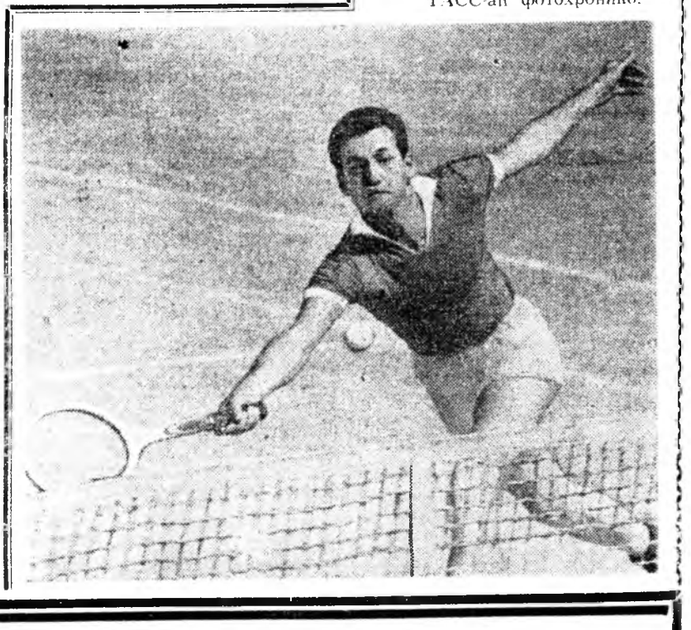

«Союз-9» гэжэ замбуулинай онгосын бортинженер В. И. Севастьянов теннисэй корт дээрэ.
ТАСС-ай фотохроника.

Спорт Спорт Спорт Спор

БУЛТАНАЙ АНХАРАЛ ТАТАА

«Спартак» бүлгэмэй спортын зал соо профсоюзуудай спортсменүүд СССР-эй арадуудай табадахи спартакиадада зорюулагдаһан мүрысөө столой теннис наадалгаар эхилбэ. Мүрысөөнэй түрүүшын удэр мяха-консервын комбинадай «Пищевик» бүлгэмэйхид автомобилистнүүдэй болон гүрэнэй эмхи зургааануудай командануудые 7:1, 5:2 гэһэн тоотойгоор шүүжэ, эрхимлэһэн байгаа. Мүн энэ үдэр хэлхеэ холбоошод болон медигүүдэй командануул һайн амжалта туйлаа. Түрүүшын эрхим гурбан командануудай дунда һонирхоятой, шанга тулалдаан боложо, эндэ сугларагшадые баясуулба.

Хэлхеэ холбоошод болон медигүүдэй командануул хоорондоо наадахаар дуудагдана. Медигүүдэй команда абаһаар тоо нээжэрхибэ. Эндэ шуран бэрхээр наадаһан Абрамов, Бухаев, Бутуханов, Приходько гэгшэд наадаһанайнгаа тоо 4:0 болгоһон байгаа. Эдэнэрэй удаа тус бүлгэмүүдэй эхэнэр спортсменүүдэй хоорондо болоһон наадан шүүжэ ябаһан медигүүдэй һанаа зобоогоо. Юуб гэхэдэ, хэлхеэ холбооной эхэнэрнүүдэй команда бүриншье һаа эрхим һайнаар наадажа, уулзалгаяа 4:0 гэһэн тоотойгоор шүүжэрхибэ. Эдэнэрэй хоёр хоёроороо наадаһан спортсменүүд Бутуханов, Батуев, Бедрин, Абраев гэгшэд нүгөөдүүлээ шүүжэ гараба. Хоёрдохи уулзалгадаа «Пищевик» бүлгэмэй спортсменүүдтэй наадаһан хэлхеэ холбоошод 4:5 гэһэн тоотойгоор эдэнэрээ шүүһэн байна. Иигээд байхадаа медигүүд «Пищевик» хоёрой хоорондо болохо наадаһай дүн эндэ сугларагшадай анхаралые татана. Медигүүдэй командын спортсменүүд мяха-консервын комбинадай командые бэлэхэнээр —16:1 тоотойгоор шүүжэ, бүлгэмэйнгөө табадахи спартакиадын чемпион болоһон байна.

Хэлхеэ холбоошодой, мяха-консервын комбинадай спортсменүүд удаадахи һууринуудые эзэлээ.

Өөр хоорондын дунда үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хотын нэгэдэхи больницын хирург В. Бухаев нэгэшэ хүндэ диилдэнгүй, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Медигүүдэй командын нүгөөдэ түлөөлэгшэд—С. Бутуханов, А. Приходько гэгшэд хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлнэ. Эхэнэрнүүд соо һоо Л. Бедрин, В. Косоротова (хэлхеэ холбоон), Г. Батуева (медигүүдэй команда) гэгшэд бусадай дундаһаа эрхимлэһэн байна.

А. БАРСУКОВ.

МЭРГЭН ДАА, ТҮНХЭНЭЙ ХУБҮҮД!

Эдэ үдэрнүүдтэ республика доторнай СССР-эй арадуудай табадахи спартакиадада зорюулагдаһан һонирхолтой мүрысөөнүүд хаа хаанагүй үнгэргэгдэжэ эхилэнхэй. Тиимэ нэгэ мүрысөөн—хүдөөгэй спортсменүүдэй дунда мэргэн буудалгаар ДОСААФ-ай республикын комитет һаяхан үнгэргэбэ. Мүрысөөндэ хүдөөгэй аймагуудай һөһэн команда хабаадалсажа, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө өөһэд өөһэдынгөө мэргэниие туршалсаа. Түс тустаа дүрбэ дүрбэн упражнени гүйсэдхэһэн командануд соо һоо Зэдын, Түнхэнэй спортсменүүдэй дунда шанга тулалдаан болоо. Жэшээнь, 50 метрэй зайһаа бага аматай буугаар сагаалса буудаһан Зэдын аймагай команда түнхэнэйхидһөө хоёр очкогоор урид гараба.

Түнхэнэй аймагай мэргэшүүл бага аматай буугаар дүрбэдэхи упражнени—хэбтээд, зогсоод, үбдэг дээрэһээ буудахадаа нүгөөдүүлээ аяар 50 очкогоор ахижа гараһан байха юм.

Энээнэй удаа пистолеттэй 25 метрэй зайһаа үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Түнхэнэй команда—733, Зэдын мэргэшүүл 556 очко абаһан байна. Винтовкоор 100 метрэй зайда арбан һомоор буудалганда Зэдын команда түнхэнэйхидөө 19 очкогоор ахибашье, түрүү һууринда гаража шадаагүй.

Гүйсэдхэгдэһэн дүрбэн упражнениин дүн гаргахада А. А. Абакшинов, (командын капитан) А. Ж. Базаров, А. А. Кобелев, А. Т. Бочко, Е. Ф. Голубенцова гэгшэдһээ бүридэһэн Түнхэнэй аймагай команда эрхимлэжэ, 1970 оной республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

1969 оной чемпион — Зэдын аймагай команда хоёрдохи һууринда гараһан байха юм. Улаан-Удын хүдөөгэй аймагай спортсменүүд гурбадахи һууринуудые эзэлээ. Загарайн, Захааминай, Кабанскын, Прибайкалиин, Селэнгын аймагуудай командануул удаадахи һууринуудта хүртөө.

Мүрысөөндэ эрхимлэһэн Түнхэнэй аймагай командада дамжуулгын кубок, нэгэдэхи шатын диплом барюулагдаба.

В. ОЛЬХОВАТСКИЙ.

МҮРЫСӨӨНДЭ МОРДОБО

Байгша оной июниин 27-һоо июлиин 3 болотор Новороссийск хотодо эдир боксёрнуудай хоорондо Россин Федерациин түрүү һууринь эзэлхын түлөө мүрысөөн белохонь. Мүрысөөндэ хабаадалсаха болоһон спортсменүүд гэхэдэ, эдэнэрнай зоно соогоо эрхимлэжэ, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, нүгөөдүүлынь хоёрдохи һууринь эзэлһэн спортсменүүд.

Манай республикын нэрэ солые зургаан эдиршүүл хамгаалхаар аян замда мордобо. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, энэ жэлдэ Алас-Дурна зүгэй зонын чемпионууд, Улаан-Удэ хотын нэгэдэхи интернат-һургуулиин һурагша Доржи Зориктуев, (тренерынь РСФСР-эй габьяата тренер А. Б. Ринчинов). ГПТУ-гай һурагша Леонид Петелин (тренерынь Сергей Цымпилов «Труд»), АТХ-гай методист Валерий Митюков (тренерынь С. Д. Банзаракцаев), нүгөөдүүлынь Улаан-Удын гурбадахи һургуулиин һурагша Константин Митупов (тренерынь С. Д. Банзаракцаев), Хориин дунда һургуулиин һурагшад Владимир Бадмаев, Валерий Баяндуев (тренерынь Владимир Степанов) гэгшэд болоно.

Республикынгаа нэрэ солые хамгаалхаар тиишэ мордоһон эдиршүүлтэй Буряадай АССР-эй үнинэй боксёрнуудай нэгэн Сергей Банзаракцаев тренерынь боложо ошолсобо.

Россин Федерациин чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, мүн хоёрдохи һууриь эзэлһэн спортсменүүд СССР-эй түрүү һууриь эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадалсаха болоно. Энэ мүрысөөн Севастополь хотодо июлиин 23-һаа августын нэгэн болотор үнгэргэдэхэ юм. Тиимэһээ манай спортсменүүд эндэ хабаадалсахаар бэлдэнэ.

Манай корр.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ПАРИЖАЙ СОВЕТНИГҮҮД-КОММУНИСТНУУДАЙ МЭДҮҮЛГЭ

ПАРИЖ. (ТАСС). Парижай муниципальна советнигүүд-коммунистнууд июниин 22-то пресс-конференци үнгэргэбэ. Тиихэдэ 1971 оной муниципальна һунгалтада бэлэдхэлэй компаниин эхилһэн тухай соносохоһон байна.

Зүүнэй тала баримталагша дүрбэн эмхинүүдтэ: социалис партида, радикалнууд ба радикал-социалистнуудай республиканска партида, нэгэдэмэл социалис партида ба республиканска институдуудай конвентэд манай группа хандажа, программа-миниум тухай политическэ хэлсээ баталха тушаа хөөрэлдэхээ, уулзахаяа дурадхаба, гэжэ Парижай муниципальна советдэхи коммунистнуудай бүлэгэй түрүүлэгшэ, Франциин компартиин ЦК-гай гэшүүндэ кандидат Луи Байю гэгшэ мэдүүлбэ. 1971 оной хабар болохо муниципальна һунгалтын үедэ демократическа хүсэнүүдэй кандидадуудай хамтын список Парижда дэбжүүлэн табиха арга боломжо тэрэ программын абтабал бии болохо һэн.

АЖАЛШАДАЙ ИЛАЛТА

РИМ. (ТАСС). Лечче гэжэ городтэ июниин 22-то болоһон ажалшадай бүгдэ ниитын забастовкодо хабаадагшад илажа гараба. Эндэхи ажалай палатын секретарь коммунис Джулио Фои гэгшые түрмэһөө сүлөөлхые тэдэнэр эринэн байгаа. Тэрэ Джулио Фои гэгшэ городууд хоорондын автобусно пассажирска замай хүдэлмэрилэгшэдэй тэмсэл дэмжэжэ үгэ хэлэһэнэйнгээ, хүдэлмэришэдэй пикедтэ хабаадаһанайнгаа түлөө хоёр удэрэй урда тээ арестовалагдаһан юм. Тиигээд, засагаархид Джулио Фои гэгшые сүлөөлхэ баатай болоо һэн.

СЭРЭГЭЙ АЮУЛТА СОЮЗДА ЭСЭРГҮҮСЭЛ

ТОКИО. (ТАСС). Аюулгүйн японо-американска договор гэдэгые усадхахын түлөө тэмсэлээ нэгэдүүлгын удэр июниин 22-то Японой демократическа хүсэнүүд бүхы орон дотороо үнгэргэбэ. Сэрэгэй тэрэ союз Азиа ба Алас-Дурна зүгтэ США-гай эзэрхэг түримхэй түсэб бэелүүлгэдэ Японой үүргэ ехэ болгоходо зорюулагдаһан байна.

Японой профсоюзуудай генеральна советэй (СОХИО) нэгэдэһэн ажалшад бултанһаа түрүүлэн жагсаалда гараба. Тэрэ хадаа 4 миллион гаран хүниие нэгэдүүлдэг энэ ороной профсоюзна тон томо нэгэдэл юм.

Гансал Японой түмэр замайхидай забастовкодо 100-гад мянган хүн хабаадаа. Олон түмэр харгынуудтахи ажал зогсоһон байгаа.

Коммунис партиин, социалис партиин, СОХИО ба демократическа бусад эмхинүүдэй үүсхэлээр июниин 23-най удын хойно Иногоги гэжэ паркда аюулгүйн договор бүруушаа-һан олониитын митинг болобо.

ТОКИО. (ТАСС). Японой правительствын июниин 22-то дам саашань үргэлжэлүүлһэн японо-американ аюулгүйн договор үгы болгохо эрилтэ табиһан мэдүүлгэ Токиогой университедэй 260 профессор ба багшанар хэһэн байна.

Японой эрдэмтэдэй, багшанарай искусствын ажал ябуулагшадай нэгэдэлнүүд США-тай сэрэгэй-политическэ союзаа таһалха гэһэн эрилтэ табиба.

ЭЗ НАЙРАМДАЛАЙ БҮХЫ ДЭЛХЭЙН СОВЕДЭЙ УРЯА

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). Индохитадта боложо байгаа эзэрхэг түримхэй дай болюулыг түлөө эз найрамдалда дуратай бүхы хүнүүдэй эдэбхитэй кампани энэ зунай турша соо үнгэрэхэ гэһэн уряалтайгаар Индохитадта хэгдэжэ байгаа Америкын эзэрхэг түримхэй дайнда эсэргүү тэмсэгшэ бүхы эмхинүүдтэ ба түс бүри хүнүүдтэ эз найрамдалай бүхэдэлхэйн Советэй секретариат хандаба.

1954 оной женевскэ хэлсээндэ гар табигдаһан үдэр—энэ оной июлиин 20-до Индохитадай арадуудтай һаналаа нэгэдэнги байһанай үргэн ехэ жагсаалнуудые үнгэргэхэ гэһэн уряал эз найрамдалай бүхэдэлхэйн советэй генеральна секретарь Ромеш Чандр гэгшын Хельсинкидэ үнгэргэһэн пресс-конференци дээрэ соносохоһон мэдүүлгэ доторнь хэгдэһэн байна.

Индохитадта боложо байгаа Америкын эзэрхэг түримхэй дайнда дураа гутажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлхые, эзэмдэһэн бүхы газар дайдаһаа США-гай ба тэдэнэй союзнигуудай сэрэгүүдээ дары гаргажа абаашахыень эрихые бүхы арадуудта хандажа уряалһан эз найрамдалай бүхэдэлхэйн советэй президиумэй гэшүүдэй хандалга пресс-конференци дээрэ тараагдаһан байгаа.

Эз найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй уряа

ЛОНДОН. (ТАСС). «Англида урдань сэрэгэй алба хэһэн хүнүүдэй эз найрамдалай тала баримталагшадай хүдэлөөн» ороллолго хэшээлээ бүри ехэдхэхэ уряатайгаар эз найрамдалай түлөө бүхы тэмсэлшэдтэ хандаба. Гитлеровскэ Германиие илаһанай 25 жэлэй ойтой, СССР-тэ фашис Германиин харата муухайгаар добтолжо ороһон удэртэй дашарамдуулан хэһэн мэдүүлтэ дотороо энэ эмхиин гүйсэдком ФРГ-е дайнай һүүлээр дахинаа зэбсэглэхэ политикые бүруушаана, Баруун Германида нацизм ба фашизм ямаршье түхэлөөр гараха ябадалые хоримжолхо эрилтэ табина.

Дайнай һүүлээр Европодо тогтоһон хилэнүүдые бүхы үрэнүүд тоохо ёһотой, гэжэ мэдүүлгын авторнууд тэмдэглэнэ.

ЭКВАДОРТО ЮУН БОЛОЖО БАЙНАБ?

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Президент Хосе Веласко Ибарра гэгшын сэрэгэй дээдэ командованиин дэмжэлгээр июниин 22-дохи һунидэ диктаторска эрхэ түлөөлэлгэ даажа абаһанайнь һүүлээр Эквадортохи байдал шахардуу шанга болоохой, гэжэ тэндэһээ мэдээсэлэй агентствонуудэй корреспондентнууд дуулгана. Национальна конгресс тараагдаа, сэрэгэй подразделениинууд ороной бүхы университедүүдэй гэр байшангуудые эзэлээ, һүргуулинуудтахи занятиг болюулагдаа. Түрүү олон ажал ябуулагшадые арестовалха тухай захиралта үгтөө. Арестдэ абтагшадай дунда — энэ ороной президент байһан Карлос Хулио Аросемена, национальна университедэй ректор Мануэль Аугустин Агирре, вице-ректор Артуро Самбрано, Эквадорой ажалшадай конференциин хүтэлбэрилэгшэ, компартиин ЦК-гай гэшүүн Боливар Боланос, промышленна палатын түрүүлэгшэ Рафаэль Диллон, университедэй студентнүүдэй федерациин хүтэлэгшэд Патрисио Гарсон ба Фернандо Мальдонадо. Бүхыдөө зуугаад хүн арестовалагдаа.

Эрхэ түлөөлэгшгөө дүүрэтэр—1972 оной августын 31 болотор заг барижа байхаб, гэжэ президент соносохоһон байна. «Үрэнэй ажабайдал гуримшуулхын тулада» (эрхэ түлөөлэлгэ өөртөө олгоһон байнаб, гэжэ арад зондо зорюулагдаһан хандалга дотороо Веласко Ибарра мэдүүлбэ.

Уданшьегүй мүнөөнэй конституциие болюулһан, 1946 оной конституциие һэргээһэн декрет президент гаргаһан байгаа. Тиигэжэ, 1967 оной конституци дотор бэшэгдэһэн ажалшадай олон туйлалта хосороо.

Тусгаарлабал, ажалай кодекс гэдэгые бии болгохо тухай дүрим, забастовко хэхэ эрхэ үгы хэгдээ. Тэрэшэлэн национальна конгрессэй депутадуудай палатада июниин 7-до болоһон һунгалтын дүнгүүдые президентын декрет үгы хэбэ. Пенси тадхэмжын, гэр байрын түлөөһөнэй хэмжээн гурбан жэлээр хубилгаадахаяа болибо.

Элүүрые сахилгада мүнгэн үгы

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Эмнэлгын зургаануудай барилга ба һэльбэн заһабарилгада мүнгэ нэмэжэ һомолхо тухай конгрессэй оруулһан хуулиин проектые үсэгэлдэр президент Никсон хоримжолбо. Элүүрые сахилгын талаар гурбан жэлэй программа бэелүүлгэдэ 1.261 миллион доллар табиха гээд хуулиин проектэр хараалагдаһан байгаа. Тиигээд, правительство тиимэ мүнгэ табиха аргагүй гээд өөрынгөө харюу бэшэг дотор Никсон бэшэһэн байгаа. Энэ хэрэгтэ 1970-71 финансова жэлдэ ороидоо 50 миллион доллар табижа болохо гээд Никсон мэдүүлһэн байна.

СТАМБУЛ ГОРОДОЙ БАЙДАЛ

СТАМБУЛ. (ТАСС). Июниин 15 ба 16-най удэрнүүдтэ болоһон жагсаалнуудта хасаадагшадай хэрэг хаража үзэхын тулада сэрэгэй трибуналнууд Стамбулда худалдаа эхилээ. Гурим ба амгалан байдал эбдэбэ» гэжэ гэмнэгдэһэн хэдэн зуун хүниие тэдэ трибуналнууд сүүдлэхэ болоо, гэжэ хэблэл мэдээсэнэ. Жагсаалнуудта эдэбхитэйгээр хабаадагшад арестдэ абтажа үргэлжэлөөр. Гансал июниин 22-то 15 хүн арестовалагдаба, гэжэ «Джумхуриет» гэжэ газетэ мэдээсэнэ.

Хэһэлтэнүүдые буруушаалгын тэмдэг болгон, зарим предприятинуудай хүдэлмэришэд мүнөөшье хурэтэр ажалаа эхилээгүй. Тэдэ предприятинуудые сэрэгүүд хуреэлжэ абаад байна.

Аргентинын правительствын программа

БУЭНОС-АЙРЕС. (ТАСС). «Аргентинын политическэ гол ёһонууд» гэһэн документ зэбсэгтэ хүсэнүүдые командалагшадай совет толилбо. Шэнэ засагаархидай программа тэрэ документ соо найруулагдаһан байна.

Гурбан янзын зэбсэгтэ хүсэнүүдые командалагшад сэрэгэй президент Онганию гэгшые энэ оной июниин 8-да тушаалһаань буулгаад, орондонь генерал Левингстон гэгшые томилһон байгаа. Шэнэ правительство июниин 18-да шахаа тангаригаа үгэбэ.

Тэрэ программань президентын эрхэ түлөөлэлгэ хизааралаад, гурбан янзын зэбсэгтэ хүсэнүүдые командалагшадай советэй засаг үргэдэжэ үгэнэ. Гансашье гүйсэдхэлэй бэшэ, мүн хуули гаргалгын засаг тэрэ совет гартаа абаһан байна. «Президенттэй хамтадаа» тэрэ совет ороноо хүтэлхэ юм гэжэ хэлэгдэнэ. Советэй зүбшэлгүйгөөр үрэниие толгойлогшо дотоодыннье, гадаадыннье политикын талаар шухала шиидхэбэри абажа шадахагүй.

Парламентска һунгалта правительствын хэзээ үнгэргэхээ байһан тухай программа дотор хэлэгдэнэгүй.

Сенаторнуудай эрилтэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Вьетнамда боложо байгаа дайнда али зэргын ехэ мүнгэ зөөри гаргагдадагыень Америкын налог түлэгшэдһөө, конгресснэй правительство июуха ёһогүй гэһэн эрилтэ Америкын хоёр сенатор табиһан байна. Зүүн Урда Азида дайн сэрэг хэхэ ябадалда гаргашалагдаһан мүнгэнэй тоо президентын жэл бүриин экономическа элидхэл дотор харуулагдаха ёһотой гэһэн заһабари сенаторнууд Чарльз Гуделл (республиканец) ба Уильям Проксмайр (демократ) сенадай үзэмжэдэ табиһан байна.

Вьетнамдахи дайнай бодото гаргашые Америкын олониигэһээ правительство июуна, гээд «Оборондо зорюулагдаһан үйлэдбэри тухай» хуулиин проектдэ заһабари оруулха зуураа хоёр сенаторай хэһэн мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. «Энэ районой ороноудта сэрэгэй ямар туһаламжа үзүүлэгдэхээ байһан тухай мэдээ толилхые засагай газарһаа тэрэшэлэн эринэбди» гээд сенаторнуудай мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Конгын Арадай Республикын һургуулинуудта мүнөө жэл 200.000 гаран үхибүүд һурана. Тэдэнэй эрдэм бэлиг шудалха хэрэгтэ совет багшанар горитойхон туһаламжа үзүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Долизи городой нэгэ һургуулида Ленинградһаа ерэһэн багша Михаил Никулин хэшээл үнгэргэнэ.

ТАСС-ай фотохроника.

ЭКРАНУУДТА

19 часһаа «Холо, ойрын һонин» гэһэн даммуулга. 19.15 минутаһаа. Б. Абидуевай «Бабана Тэхэ» гэһэн ульгэр. 19.25 минутаһаа «Беловежская пуща» гэһэн киноочерк. 19.45 минутаһаа «Партийна ажабайдал» гэһэн телевизионно журнал. 20.15 минутаһаа «Фитиль» гэһэн сатирическэ киножурнал. 20.25 минутаһаа Амарай драмын театрай зүжэг.

Сагай үлаарин

Мүнөөдэр республика дотор сэлмэгшэг, зарим нютагуудаар бороо, аадаршье орожо магад. Баруун тээһээ һулаханаар һалхилха, аадар бороонай үедэ шангадаха. Удэрэй температура 25—30 градус, Байгал шадарай аймагуудаар 20—25 градус дулаан байха.

Июниин 27—28-да зарим аймагуудаар бороо, түргэн аадар орохо. Баруун зүгһөө һулаханар һалхилха. Һуниндөө 10—15 градус, үдэрынь 24—29 градус хүрэтэр дулаарха.

ПРАВДА БУРЯТИИ

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ. Чувашай ба Татарай АССР-эй 50 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан амаршалганууд. «Колхозуудай экономико бэхижүүлхэ» — колхозуудай Советдэй республиканска зүблөөнһөө репортаж. «Сагаан алтан» хуряагдана» гэһэн ниитэ гаршаг доро толилогдоһон материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: КПСС-эй Центральна Комитедтэ ба СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ (тугэсхэлынь). «Ёһо журам—бүлтанда хабаатай» гэһэн С. Андрусенкын статья. С. Климовэй «Гоё һайхан хубсаһа оёгшод» гэһэн фоторепортаж.

Гурбадахи хуудаһанда: «Колхозуудай экономико бэхижүүлхэ» гэһэн репортажай түгэсхэл. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Үсэгэлдэр, мүнөөдэр, үглөөдэр» гэһэн ниитэ гаршаг доро толилогдоһон материалнууд.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35 советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

«БУРЯАД ҮНЭН» ● 1970 оной июниин 26. ● 4-дэхи хуудаһан ● Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР ● Н-02518. Заказ № 596.